KON

Sayı 1 Ocak 1979

ALEVİSİYLE SÜNNİSİYLE TÜRKMENİYLE KÜRDÜYLE BÜTÜN CANLAR BİR OLSUN

Fiyatı: 10 TL

DOĞUYA UZANAN EMPERYALİST ELLERİ KIRACAĞIZ!

KON çıkarken

HAYRİ BAŞBUĞ

Yüzyıllar boyunca hür yaşamış, bağımsızlığın sembolü olan milletimiz; bugün "komünizm" ve "bölücülük" tehlikesi ile karşı karşıya bulunmaktadır. Milletimiz uçuruma doğru sürüklenmek istenmektedir. Doğuda, batıda, kuzeyde, güneyde; aynı milletin çocukları, aynı peygamberin nurlu yolunda yürüyen ve aynı kitaba inanan, aynı dine mensup olan memleket evlâtları, birbirlerine düşman hâle getirilmiş ve neredeyse birbirlerine boğazlatılmak derecesine itilmişlerdir...

Moskof emperyalizminin Doğu Türkiye toprakları üzerinde, eskiden beri gözü olduğu unutulmamalıdır. Bu gerçeği gözönünde bulundurarak memleketimizi kimlerin karıştırıp huzursuzluk tohumları atmak istediklerini, bizi birbirimize vurdurup kırdırarak, kardeşi kardeşe düşman hâle getirmek isteyenlerin kimler olduğunu iyice bilelim...

DOĞULU KARDEŞ!.. Şunu unutma ki; geçmiş târihimizde Kürt-Türk Alevi-Sünni ayırımı yaparak bizi birbirimize vurduranlar, kardeşi kardeşe düşürenler, Rus, İngiliz, Amerika gibi sömürücü güçlerin ajanları ve işbirlikçileriydiler. Fakat senin vatansever duyguların galebe çaldığı içindir ki, onlar umduklarını bulamadılar, çekip gittiler...

Ama bugün aynı oyun yine sahnede. Bunca yıldır kapanmış, kabuk bağlamış yaraları deşmeye tırnaklamaya kalkışan bir avuç sapık, seni tekrar aynı tuzağa düşürmek istiyor. Fakat bu sefer amaç başkadır. Vicdanlarını Moskova ve Pekin'e satan Marksist-Leninist ve Maoist komünist çeteler; memleketimizi sonu kapkaranlık bir istikâmete doğru itip, amaçlarına ulaşabilmek için, koz olarak seni seçmiş bulunuyorlar... Dünkü zâlim Çarlar, Krallar-Voyvodalar yok, ama onların uşakları var şimdi ortada. "Kürd'ü Türk'ü her gördüğün yerde, her türlü şartlar altında vur! Öldür, intikam al!" diyen Ermeni çeteleri yok, fakat onların da lânetlenmiş veletleri var şimdi karşında. Topları, tüfekleri silahları sana doğrudur... Hedef sensin. Sen ve diğer kardeşlerindir... Gözünü aç, bunları iyi tanı!..

Doğulu Kardeş! Aslında bütün bu ızdırap verici durumlardan Türkiye'yi yönetenler sorumludur. Düşman düşmanlığını yapacaktır. Ama devletimiz yetişen nesillere, onların gönüllerine ve kafalarına sahip çıkmadı. Emperyalistlerin elinde malzeme hâline getirilmesine engel olmadı. İşte biz vatansever Doğulu genç kardeşlerin, böyle bir ortamda senin huzuruna çıkıyoruz. İnancımızın ve imânımızın gereğini yapmaya kararlıyız. Rus ve Çin uşaklarının, seni kanlı emellerine âlet etmesine seyirci kalamayız. İşte, bu sebepledir ki, ;Doğuyu istismar ederek, bizi Kürt, Türk, Alevî-Sünnî diye ayırmak isteyenlerin maskelerini parçalamak ve gizlenmek istenen gerçekleri, ilmî esaslara dayandırarak çıkarılmak istenen meseleleri de teker teker ele alıp, Doğunun dertlerine, meselelerine ciddî bir şekilde inerek, bütün bu yaralara neşterimizi vurmak maksadıyla K O N adı ile aylık bir gazete çıkarmaya karar verdik.

KON gazetesi, tamamen Doğu ve Güneydoğumuzu ilgilendiren konulara el atacak ve bunları devamlı işleyecektir. Dış düşmanlar tarafından atılan tohumların yeşermeden kökünün kazılması amacımızdır. Doğu bölgelerimizde ihanet çeteleri tarafından çıkarılmak istenen Kürt-Türk Alevî-Sünnî meselesi üzerinde ciddiyetle durarak; Doğu'da sevgi, birlik bütünlük, beraberlik ve kardeşlik duygularını güçlendirmek istiyoruz. Bütün Doğulu kardeşlerimizle, hiçbir ayırım gözetmeksizin, aynı milletin çocukları ve aynı dinin mensupları olarak kucaklaşıp, yarının büyük Türkiye'sini hep beraber kurmak için seferber olmayı millî bir vazife sayıyoruz.

İşte K O N gazetesinin amacı budur.

KON'u okuyalım, okutalım ve DOĞU'da tutuşturacağı "birlik ve beraberlik kıvılcımını" her tarafa yayalım. Köylerdeki rençberlerden, dağlardaki koçerlere kadar herkesi bundan haberdar edelim...

Doğulu Kardeş!

Davran, kendine gel. Hep beraber ve birlikte. DOĞU'da oynanan oyunların üstüne üstüne gidip, Moskof Emperyalizminin paslı zincirlerini var gücümüzle kıralım ve balyoz denli yumruklarımızı indirelim kafalarına hainlerin ve mezhep kışkırtıcılarının...

DOĞULU KARDEŞLER!.

Büyük yarının kutlu ufuklarına doğru; sevgi, birlik, beraberlik, kardeşlik duyguları ve şuuru içinde; Doğulusu, Batılısı-Kuzeylisi, Güneylisi, topyekün tek bir kalp, tek bir yumruk ve Türk milleti olarak her türlü emperyalizme, her türlü bölücülüğe, baskıcılığa, zorbalığa, haksızlığa, zulme, işkencelere; her türlü yabancı ideolojilere karşı; el ele, omuz omuza, kafa kafaya, gönül gönüle, sırt sırta vererek, taşıdığımız yüce düşüncenin şanlı bayrağını kaldıralım yükseklere... Daha yükseklere... En yükseklere...

"BEN, SEN, O YOK; BİZ VARIZ"

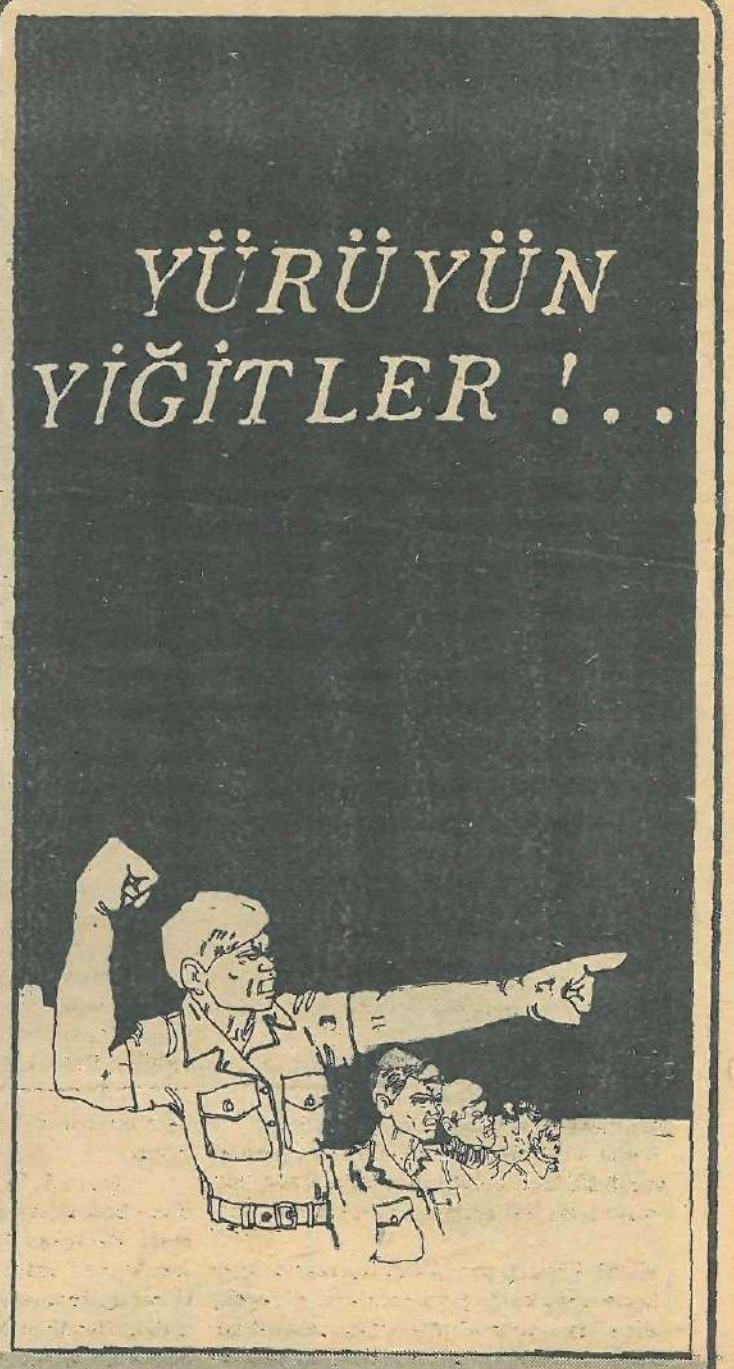

AZ KALDI YİĞİTLER,
AZ KALDI..

BİN OLACAK BİRİNİZ.
YÜRÜYECEK ÖLÜNÜZ, DİRİNİZ.

VARSIN HOMURDANSIN AYILAR.
VARSIN HAVLASIN KUDUZ İTLER.

DURMAYIN, YÜRÜYÜN,
YÜRÜYÜN YİĞİTLER.

ARADA ENGELLER OLABİLİR!.
-OLSUN!

ÖNDE GİDENLER ÖLEBİLİR!
-ÖLSÜN!

DERT GELİR, BELÂ GELEBİLİR!
-GELSİN!

ÇOCUKLARIMIZ YETİM KALABİLİR
-KALSIN!

BİLİYORUZ,
HEDEF UZAK OLMASINA UZAKTIR
İMÂN VE YÜREK İSTER KUTLU DÂVÂLAR.
ZAFER DOĞRUDADIR, HAKTADIR
VE İŞTE KARA DAĞLARIN DORUĞUNDAN,
TAN YERİ AĞARMAKTADIR.

ALDIRMAYINIZ ÖNÜNÜZDEKİ KARANLIĞA
ALDIRMAYINIZ DELİ-DOLU ESEN RÜZGARA..
ALDIRMAYINIZ KARIN YAĞMASINA..

YÜRÜYÜN YİĞİTLER!
YÜRÜYÜN.
AZ KALDI,
AZ KALDI GÜNEŞİN DOĞMASINA...

Rençberler Irgatlar Koçerler

EY EHL-İ İSLÂM UYAN!..

ABDURRAHMAN ÖNCEL

Tarih boyunca devleti, milleti, vatanı ve inançları uğrunda beraber çarpışmış, aynı soydan gelen insanları ayrı ırklardan geliyormuş gibi kışkırtarak ayaklandırmak isteyen sinsi oyunlar geçmişte birkaç defa denenmiştir. Çok acı hatıralarla dolu bu sinsi kışkırtmaların arkasında, bir takım sömürücü güçlerin, emperyalist devletlerin ve bunların menfaatlerinin yattığı görülmüştür.

Aynı oyun, aynı dış merkezlerin tâlimatıyla yurdumuzda oynanmak istenmektedir. Bâzı solcu partilerin, yabancı devletlerin isteklerine uymakta yarış hâlinde olduklarını müşâhade etmekteyiz. Milletimizi Kürt, Türk, Alevî-Sünnî diyerek parçalara ayıracak, birbirleriyle kanlı çarpışmalara girecek, efendiler de bundan menfaat umacaklar. İşte, biz Doğulu vatanseverler, asla ve asla bunamusaade etmeyeceğiz. Târihin en eski devirlerinden beri dedelerimiz nasıl ki, aynı milletin evlâdı olarak, bu şuur içinde birlik ve beraberliklerini bozmamışlarsa, bizler de aynı şekilde hareket edecek ve milletimizin kıyamete kadar yaşaması için gözbebimizi yapacağız.

Kışkırtıcılığı, fitneciliği, bölücülüğü; partilerine, derneklerine, teşkilâtlarına ana hedef olarak seçenler, şunu iyi bilmelidirler ki, memleketimizde meydana gelecek bir kanlı karışıklıktan kendileri de menfaat bulamayacaklardır. Efendilere uşaklık edenler, işleri bitince bir kenara itiliverirler; batan bir gemide bütün mensuplar aynı kaderi paylaşırlar, bunu unutmasınlar...

Doğulusu, batılısı, kuzeylisi, güneyli ile bütün memleket fertleri, bu vatan için omuz omuza savaşmıştır. Bunları ayırmaya, bölmeye, birbirine kırşı kışkırtmaya kimsenin hakkı yoktur, gücü de yetmeyecektir. Bu millet bir bütündür. Doğunun dertleri de birlik ve beraberlik içinde ele alınırsa çözülebilir...

Evet, geçmiş târihimize bir göz atacak olursak, görülecektir ki, Doğunun bağrından çıkmış yüce kişilerden hiç biri, bölücülük, ayrıcalık dâvası gütmemiştir. Yüce dinimiz İSLAM da zâten bunu reddediyor. Cenab-ı Allah buyuruyor ki;

"Ey iman edenler! Allah'a ve Peygamberine itaat edin. Birbirinizle çekişmeyin. (Enfâl sûresi, âyet 46)

"Hepiniz birlikte, sımsıkı, Allah'ın ipine yapışın. Parçalanıp ayrılmayın" (Âl-i imran sûresi, âyet 103)

Kâinatın efendisi, peygamberimiz Hazreti Muhammed(S. A. V.) efendimiz de bir hâdis-i şeriflerinde;

"Her kim ayrıcalık çıkarırsa bizden değildir" demekle, bunu ne güzel açıklamışlardır.

İşte Doğunun bağrından çıkmış ve aynı zamanda her biri bir KÜRT âşiretine mensup olan, sayılamayacak sayıda ki kişiler, hep bu amaç için ömürlerini harcamışlardır.

Bundan seneler önce, yedi düvele karşı, emperyalist güçlere karşı verilen Kurtuluş Savaşı buna en güzel misâldir. Hele Lozan Barış Konferansına Doğudaki âşiret reisleri tarafından gönderilen telgraflarda başka bir misâldir buna.

Meselâ, İzoli Aşireti reisi Hacı Kaya Sebati, Aluçlu Aşireti reisi Mehmet, Barıçkan Aşireti reisi Halil, Bükler Aşireti reisi Hüseyin, Cürci Aşireti reisi Mehmet, Zeyve Aşireti reisi Halil, Deyûkân Aşireti reisi Hüseyin, din bilginlerinden Bekir Sıtkı, Rüştü, Avni, Halil, Hafız Mehmet, bölge ileri gelenlerinden İzbelili Fehim, Hüseyin Nail, Bulutlu İbrahim, Sadık, Zebuhlu Halil imzaları ile Türkiye Büyük Millet Meclisi başkanlarına çekilen telgrafta; şöyle deniliyordu:

"Kürtler küçük lokmanın çok kolay yutulacağını gününden çok önce anlamışlardır. Türk birliğinden ayrılmak düşüncesinde bulunanları Kürtler kendilerinden saymazlar. Kürt'ün kaderi Türk'ün kaderi ile birdir. Biz Kürtler, TBMM hükûmetinden başka kurtarıcı beklemediğimiz gibi, İtilâf devletlerinden yardım dilenmek alçaklığını da kabul etmiyoruz. Misâk-ı Millî'ye göre barış yapılmasını sağlamak için bütün varlığımızla hükûmetimize yardımcı olacağımız TBMM hükûmeti içinde Kürtlüğün ayrı bir unsur olarak görüldüğünü hiç bir zaman işitmek istemediğimizi bildirir, başarılar diler, saygılarımızı sunarız." (Zabıt ceridesi 17.3.1921)

Ayrıca Midyat'ta Salhan Aşireti reisi Ramazan Ağa'nın, Çemişgezek Belediye Müfeddişliğinin, Hasankeyf Aşiretlerinin ve halkının, Şirvan Müdafaai Hukuk Cemiyeti'nin, Kangal'daki Canikli Aşireti reisi Mustafa Bey'le arkadaşlarının- Bitlis şeyhlerinden Abdülbaki ve arkadaşlarının, Şeyh Alaaddin Efendi ve arkadaşlarının, Palu halkının, Hizan'da Selahaddin Ağa'nın, Ahlat ileri gelenlerinin, Şırnak ileri gelenlerinin ve âşiret reislerinin telgrafları, peşpeşe gönderilmiş ve durmadan da telgraflar gönderiliyordu. Bu telgraflarda bütün doğu dimdik duruyor ve bağırıyordu:

"Asırlar boyunca esenlik içinde yaşıyoruz. Hiç bir zaman Türk'den ayrılarak, ayrı bir hükûmet ve ayrı bir bağımsızlık, Kürtlerin aklına gelmemiştir. Tarihî hayatımız, dinî bağlarımız, ayrılık kabul etmez bir maddî ve mânevî nitelikle birbirine bağlıdır... Memleketimizin coğrafî, târihî ve ekonomik durumunun bir Ermenistan yönitimine her türlü yakınluktan çok uzak olduğunu bütün yurtseverler tasdik ederler. Bundan ötürü böyle boş şeyler ve hayallerle varlığımızın ortadan kaldırılamıyacağını ve bütün ümitlerimizi konferanstaki üyelere bağladığımızın, üyelere bildirilmesini delegeler kurulunuzdan rica ederiz."

Çabakçur, Genç, Bitlis, Süleymaniye ve daha birçok yerlerden giden bu türlü telgraflar hemen Dış İşleri Bakanlığı'na veriliyor ve Londra'ya gönderiliyordu. (Zabıt ceridesi, 31. 3. 1921).

Yine zamanın Dersim (Tunceli) Milletvekili Diyap Ağa'nın şu sözleri de bu cihettedir:

"Hepimiz biriz, hepimiz biliyoruz ve söylüyoruz ki, dînimiz ve diyanetimiz aslımız ve neslimiz birdir. Bizim içimizde ayrılık-gayrılık yoktur. Hepimiz biriz, kardeşiz. Her kişinin beş-on oğlu olur. Birinin adı Hasan, birinin Ahmet, birinin Mehmed olabilir, fakat hep bir insandırlar. Hepsi bir ananın, bir babanın oğludurlar. Biz öyleyiz. Ayrımız-gayrımız yoktur. Dinleri, diyanetleri, kabileleri birdir. Ama düşmanlar bizi birbirimize saldırtmak için tuzaklar kuruyorlar. Sen şöylesin, ben böyleyim diye hiyle yapıyorlar. Biz kardeşiz, birbirimizle öğünürüz. Tanrı birdir. Muhammed O'nun elçisidir. Ve Tanrı doğruların yardımcısıdır." (Bak. M. Gologlu, Cumhuriyete Doğru)

Öte yandan son asrın büyük âlimlerinden Bediüzzaman Said-i Nursî Hazretleri de, kendisine yöneltilen bazı suçlamalar için şunları söylüyordu:

"Evet ben Şark'da doğdum. Fakat fellillâhilhamd müslümanım. Kürtçülük fikri hariçten içimize sokulmuş bir zehirdir. Bir firengî illetidir. Dessas Avrupa zâlimleri ve Asya münâfıkları bizi birbirimize düşürüp parçalamak ve yutmak için bu menfî millîyet fikrini aşıladılar. Çünki onlar "parçala - yut" düsturunu takip ediyorlar. Sen Kürt'sün Sen Arab'sın, sen Türk'sün diye birbirimizin aleyhine türlü yalanlar ve iftiralar uydurarak bizi birbirimize düşürdüler. Bir zaman dünyaya hükmeden Osmanlı İmparatorluğunu bu şekilde kardeşi kardeşe vurdurmak suretiyle parçaladılar."

Yine bir vakit Mevlânâ Rifat adında birisi, ayrıcalık dâvâsı gütmek amacı ile kurduğu "Kürt Teali Cemiyeti" başkanlığına Bediüzzaman'ı getirmek için yaptıkları teklife karşı, Bediüzzaman şu cevabı vermiştir:

"Yaptığınız milleti parçalamaktır, millete hıyanettir, ben sizin cemiyetinize giremem." (Bu red mektubu hâlen hayatta olan Konsülütçü Asaf adında mâruf ihtiyar bir gazetecidedir.)

Yine ayrıca Şark İsyânını çıkaran Şeyh Said'e:

"Bin seneden beri Alem-i İslâm'ın bayraktarı olan bu milletin torunlarına kılıç çekilmez." diye isyandan vazgeçmesi için mektuplar yazmıştır. (Bak. Mektûbat)

Diyarbakır'ın Çermik ilçesinin Zaza Kürtlerinden olan Ziya Gökalp da 1922'lerde şunları söylüyordu:

"Türk ile Kürt müşterek din, müşterek bir târih, müşterek bir coğrafya neticesi olarak hem mâddî, hem mânevî bir surette birleşmişlerdir. Bugün ise müşterek düşmanlar, müşterek tehlikeler karşısında bulunuyorlar. Bu tehlikelerden ancak müşterek bir âzim ile kurtulabilirler. O halde büyük bir kanâ'atle diyebiliriz ki, (bunların) birbirlerini sevmesi her iki taraf için hem dinî, hem siyâsî bir farizedir."

Diyarbakır'ın Ergani ilçesi Kürtlerinden olan Doktor Şükrü Mehmed Sekban da şu görüşünü ileri sürüyordu:

"Kürtler de, Türklerle aynı ırktan olduklarına göre, birleşmekle yeni Türk Milleti'ni teşkil edeceklerdir; bu milletin canlı ruhu, bundan böyle, sâdece bir ideal için çarpan kalplere ateş ve canlılık verecektir. Hiçbir kuvvet, "kardeş çocukları" olan bu iki halkın birleşmesini ve kaynaşmasını engelleyemeyecektir...

Hakikatte; Türk, Kürt birer isimden başka birşey ifâde etmezler, bizim aile adımız TURANÎ'dir" (Bak. Dr. Sekban, Kürt Meselesi)

O halde ne duruyorsunuz ey Alp Er Tunga'ların, Alp Urungu'ların, Artuk Gazi'lerin, Selahaddin-î Eyyûbi'lerin torunları!..

Ey Doğunun rençberleri, ırgatları, koçerleri; genci, ihtiyarı, erkeği, kadını, Kur'an-ı Kerim'i kendine rehber edinen, Ey Hazreti Muhammed Mustafa'nın ümmetinin fertleri, daha ne zamana kadar uyuyacaksınız? Moskof ve Çin gâvuru gelip kapınıza dayandı. Silkin, kendine gel!.. Yeter bunca uyuman! Yeter artık! Kalk!..Bak etrafına. Bak ki; Moskof, Çin ve Ermeni-Taşnak veletleri neler yapıyor? Nelerle uğraşıyor bir gör. Gör ki; bütün bunlara hadlerini bildir. Haydi davran, göreyim seni yiğidim, yiğit Doğulum, mert delikanlım!.. Ver elini bana. Ben ve Sen omuz omuza direnelim bu kızıl gidişâta. Haydi durma!..

Selâm sana yiğit Doğulum, selâm!

DOĞUSUYLA BATISIYLA BÖLÜNMEZ BİR BÜTÜNÜZ

DOĞUDA, MüslümanlarKüfre Karşı Tek Yumruk

CHP DOĞUDA NE YAPMAK İSTİYOR?

ALİ İHSAN BACALAN

"Doğu Anadolu'da ayırıcı akımları olduğundan çok büyük gösterenler, sömürü düzenini sürdürmek isteyenlerdir." Bülent Ecevit (5. 10 1973 Barış Gazetesi)

"CHP iktidarında devlet, Doğuya silâhla değil, sevgiyle gelecektir"B. Ecevit (10. 10. 1973 Barış Gazetesi)

"Toprak işleyenin su kullananındır. Bülent Ecevit.

"Bu gezimde köylülerin bazılarının eşkiya dedikleri devrimci genç anarşistlere karşı değil köylüleri sömüren ve tehdit eden köy ağalarına karşı olduklarını gördüm."B. Ecevit.(15.5.1973 Yeni Ortam Gazetesi)

"Bu bölgeden kuşku duyup sıkıyönetim ilân edenlere elbette oy vermeyeceksiniz." Bülent Ecevit (2. 6. 1975 Barış Gazetesi)

"Bir mezhep mensupları eziliyorsa elbette kendi haklarını korumak için demokratik ölçü ve biçimde mücadelelerini yapacaklardır"

Bülent Ecevit (6. 9. 1971 Ulus Gazetesi)

Ve son olarak da şu meşhur ve kışkırtıcı sözünü alalım.. "EY 1938'İN KAHRAMANLARI!" (Yankı Dergisi sayı 222, 16. 6. 1975)

Bu sözün sarfedildiği yer; TUNCELİ.

Tunceli, Anadolu'nun ortasında gâyet dağlık ve uzun yıllar bakımsız kalmış bir vilâyetimizdir. Burada yaşayan insanlarımız, temiz memleket evlâtlarıdır. Fakat ihmallerin neticesi olarak memleketimizin diğer bölgelerinde olduğu gibi burada da kardeşlerimiz cahil ve aldatılmaya müsait durumdadırlar.

Ecevit'in; "EY 1938'İN KAHRAMANLARI" sözleri, onları kışkırtmaktan, tahrik etmekten ve mezhep sömürüsü yapmaktan başka bir mânâ ifade etmez. Şu tesadüfe bakınız ki: 1938 hâdisesi çıktığında yine T. C. 'nin başında CHP vardı. Bu hâdisenin sorumlusu CHP'dir. Maraş'ın da, Malatya'nın da, Sivas'ın da, Elâzığ'ın da, Bingöl'ün de.

1938 Dersim isyanı; kanlı bir şekilde, zamanın CHP hükûmeti döneminde bastırıldı... Ve Dersim'li kardeşlerimiz günlerce... aylarca.. aç susuz, perişan kalmışlardı.. O kuş konmaz, kervan geçmez sarp kayalık dağlarda...

Onları perişan eden; onları yerden yere vuran, kanlarının oluk oluk akmasına sebeb olan, CHP idi. Bu inkâr edilemez. Ve aynı CHP; belli ki, senelerden beri kardeş kanına susamış, bu yüzden de Doğu'yu mâteme garketmiştir...

Ve Ecevit, Dersim (Tunceli)deki konuşmasında; Dersim'li kardeşlerimizin gözlerinin içine baka baka, 1938 hâdisesinde akıttıkları kanlarını onlara hatırlatıyor.. Ve sanki bir "ZAFER"miş gibi övüyordu, övebiliyordu...

Aynı hâdiseden 40 yıl sonra, 1978'in Aralığının son günlerinde; aynı CHP, yeni bir oyun daha sergiledi Doğu'da.. Kahramanmaraş'ta ... Minareyi o yapıyor.. Kılıfını da o dikiyor...

Ecevit diyor ki!...

"CHP'de yeni birşey vardır. CHP'deki, yenilik, Türkiye'deki yenilik de yansıtmaktadır

Evet doğru.. CHP'de yenilik vardır. CHP'de mezhep kışkırtıcılığı, kardeşi kardeşe boğazlatma yeniliği vardır. Doğu'ya kinle, öfkeyle, nefretle gitme yeniliği vardır.. Doğu'daki kardeşlerimizi birbirlerine vurdurma, kırdırma yeniliği vardır. Aleviyi Sünniye, Sünniyi Aleviye kışkırtma jurnal etme yeniliği vardır. Ve onun içindir ,ki, CHP'nin sözcülerinden Bay Deniz Baykal, Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsünde;bin yıl önceki bir hâdiseyi körüklüyor, Ve Sünnî kardeşlerimizi kasdederek;"Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'i Kerbela'da şehid edenler bunlardır" sözünü haykırıyordu.

İş bununla bitmiyor...

CHP'nin asıl bölücülüğünü,mezhep kışkırtıcılığını, kardeşi kardeşe düşürme plân ve projelerini şimdi göreceğiz..

Bütün dikkatleri şuraya çekmek istiyoruz..

Dört yıl öncesine uzanalım.. Yani CHP-nin iktidarda ve Bülent Ecevit'in de Başbakan olduğu bir dönemde:

Başında CHP Danışma Bürosunda uzun yıllar görev yapmış, CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'in yakın arkadaşlarından Veteriner Saim Kendir'in bulunduğu Başbakanlık Toprak-Tarım Reformu Müsteşarlığı Köy işleri Bakanlığı matbaasında Ekim 1974'de, Urfa Akçakale ilçesi "Toprak Tarım Reformu Kooperatifleri Yapısal Modelleri" isimli bir kitap bastırılmıştır.

Kitap, müsteşarlığın 4 numaralı yayınıdır. Yani devlet tarafından bastırılmıştır. Müsteşar Saim Kendir, Müsteşar muavini Ziya Özel ve Ahmet Akşit tarafından hazırlanmıştır.. Kitabın 6. sayfasının 3. bölümünde "Kooperatiflerin Yapısal modellerinin saptanmasında etkin faktörler" başlığı altındaki kısımda şöyle denilmektedir:

"Toprak Tarım Kooperatiflerinin ortaklarına çok yönlü hizmet edecek bir örgüt olmaları nedeniyle, başarıları ortakların UYUMLULUĞU ile gerçekleşecektir. Ortakların UYUMLULUGU, demoğratif yapıları sosyal dayanışmaları, konuşma dilleri ve MEZHEPLERİ ile bağlı oldukları SOSYAL TOPLULUKLARIN AYNI OLMASI, ile ilişkilidir. Bu neden ile ETNİK YAPI, kooperatif yapısını etkileyen önemli bir faktördür."

Mantığa ve zekâya bakın hele. Kooperatiflerin verimliliği, üretimin artması için bu lâzımmış, dayanışma için bu gerekli imiş. Sünniyi Aleviden ayırınca bu mümkün olabilirmiş... Hattâ Sünniyi de Hanefi ve Şafiî diye de ayıracaklar herhâlde.. Diğer taraftan; Kurmançca, Zazaca, Arapça konuşan cemaatleri de ayrı kooperatifleri içinde birleştirecekler. Bunlar kooperatif mi, yoksa yarına hazırlanan ihtilâl teşkilâtlarımı?

Bu kitapdan alınan şu satırlar da oynanan oyunun dehşetini gözler önüne seriyor:

"Kooperatifler kurulurken Kürtçe konuşanlar bir araya, Arapça konuşanlar biraraya gelecek. Mezhepleri ayrı olanlar ayrı örgütlenecekler. Böyle yapmakla Kürtlerin kendi aralarında daha iyi anlaşarak kooperatiflerini yürütmelerine, her mezhep mensubunun ayrı kooperatifte toplanmasını sağlayacağız. Ve böylece Güneydoğu Anadolu'da millet halklara bölünecek, kooperatifler halinde başlayan ayrılcalık ve bölücülük giderek siyasî eylemlere dönüşecektir. Önce ekonomik işbirliği ardından da siyasî eylem..."

Bu satırlar önünde vatanını sevenin üzüntüden kahrolmaması ve "EY DEVLETİN SAHİPLERİ NEREDESİNİZ?" diye bağırmaktan kendini alması mümkün değildir...

Ecevit diyor ki!

"Halk hangi fikre meylederse, o fikrin Türkiye için yararlı olduğuna inanıyorum"

(30. 9. 1975 Barış Gazetesi)

O halde ey Ecevit!..

Partinizin Doğu bölgesinde kardeşi kardeşe daha fazla boğazlatmamak için; HALK, İKTİDARDAN ÇEKİLMENİZİ İSTİYOR...

LÜTFEN ÇEKİLİN!..

HUZUR İÇİNDE YAŞAMAK İSTİYORUZ!..

YORUM

KIŞKIRTICI AJAN ÇIKSIN ORTAYA!..

Emperyalizme karşı verilen millî mücadelenin kazanılması târihinden bu yana, Doğu ve Güney-Doğu bölgelerimizde zaman zaman yuvarlak lâflar altında, çeşitli maskeler altında, çeşitli yüzler göstererek fesat ve fitne kazanlarının kaynatıldığı Ortadoğu'nun gittikçe artan değerleriyle yakın ilgisinden ötürü, bölücülük ve mezhep kışkırtmalarının hızlandığı bir gerçektir. Hele 1946 yılından sonra, demokrasinin büyük zaafı olan oy endişesi yüzünden, bölücülük çalışmalarına karşı yeterli tedbirler alınmamıştır.. İhânet şebekelerinin kaynakları kurutulamamış, hesap sorulmamıştır. İşte Kahraman Maraş Hâdiseleri bu gelişmelerin şimdilik son halkasını teşkil etmektedir. Bu noktaya kadar nasıl gelindi? Bin yıllık bir kardeşliğin düşmanlığa dönüşmesini kimler ve niçin hazırladı?

Evet!..

Kimler?

Kimler?

Kimler?

Nerede onlar, hangi cehennemde saklanıyorlar? Çıksınlar ortaya. Çıksınlar da hesap versinler... Bizi bize vurduran, bizi bize kırdıran, kanımıza susayan vampir, kanımızı şarap misali kadehlere doldurup, işbirlikçisi olduğu emperyalistlerle tokuşturarak içmeğe heveslenen o hain yüz, o hain çehre, o hain baykuş nerede şimdi?

Niçin saklanıyor?

Niçin? Niçin? Niçin?

Hesap versin! Bütün bunların sorumlusu o'dur.. Kanayan yaralara tuz, biber eken O'dur.. O kimse eğer çıksın ortaya ve "benim!" desin erkekçe...

Yeter bunca vahşet!..

Yeter bu kardeş kavgası!..

Yeter bu mezhep çekişmesi!

Artık bir SON bulsun..

Ve bütün bunların sorumlusu olan o kışkırtıcı ajan, o casus, o iki yüzlü bezirgan, mutlaka ve mutlaka ortaya çıkmalı ve akan bunca kanların hesabını vermelidir.

EVET!..

Kahraman Maraş katliamının sorumlusu o'dur.. Maraş katliamına sebebiyet o vermiştir. Ve hesabını da o verecektir. Biz DOĞULU isek DOĞULUYUZ, Alevî isek Alevîyiz, Sünnî isek Sünnîyiz, Kürt isek Kürtüz, Türk isek Türküz. Biz bizeyiz. Kim ne karışabilir? O kışkırtıcı ajan haddini bilsin ve aklını başına toplasın... Unutmasın ki;

"Biz biliriz bizim işlerimizi

İşimiz kimseden sorulmamıştır"

YAŞASIN DOĞUDAKİ MİLLİ BİRLİK VE KARDEŞLİK MÜCADELEMİZ

YEDİ AY ÖNCEKİ TEŞHİS VE YEDİ GÜN ÖNCEKİ SAHNE

KAHRAMANMARAŞ'DA NE YAPILMAK İSTENİYOR?

(22. Mayıs 1978, HERGÜN)

Maraş, Birinci Cihan Harbi'ne kadar çoğunluğu Müslüman Türk'lerden ve azınlığı Ermeniler'den oluşan vatandaşların yaşadığı bir kent'imizdi. Harpten sonra, İşgalci Fransızlar'ın tahriki ile devletine başkaldıran Ermeniler de onlarla birlikte şehri terk ettiğinden, ilde yalnız Türkler kaldı. Bu Türkler mezhep itibarile istisnasız sünnîlerden oluşmakta idi.

O sıralarda Maraş'a, Doğu Anadolu'daki Rus ve Ermeni katliamından kurtulabilen bir kısım kardeşimiz gelip yerleşti. Bunların bir kısmı sonradan eski yurduna döndü, bir kısmı ilimizde kaldı. Bunların bir kısmı Sünnî, bir kısmı ise Alevî mezhebinden idi. Sünni olanlar Maraş'lılar ile kız alıp verdiklerinden kısa zamanda çoğunluğa karıştılar. Alevî kardeşlerimizle bu şekildeki evlilik münasebeti çok az olduğundan, onlarla akrabalık münasebeti nadirette kaldı, fakat çok partili devreye girişe kadar, onlarla da Maraşlının münâsebeti çok samimi ve kardeşâne oldu. Kimse kimseyi hor görmedi ve kimse kimseden incinmedi. O günlerde bu kardeşlerimizin merkez ilçedeki adetleri umûm nüfusun ancak yüzde biri kadar vardı.

Demokrat Parti iktidarından sonra köyden şehre göç başladı. Maraş'a, Pazarcık, Göksün, Afşin gibi ilçelerden ve Doğu Anadolu'dan Türkçe ve Kürtçe konuşan bir kısım kardeşimiz daha gelip yerleşti, hattâ Varto'dan göç edenler Maraş'da birde köy kurdu. Bunlardan da Sünnî olanlar Maraş'lılarla akrabalık bağı kurdular, diğerleri akraba olmamakla beraber yine ayrıcalık gözetilmeden Maraş'lılarla gül gibi geçindiler, hatta devlet dairelerinde eski Maraş'lılardan daha çok ve daha iyi mevkilere yerleştiler. Bu arada merkez ilçenin nüfusu köyleri dışında 150.000'i bulurken bunun içerisindeki Alevî kardeşlerimizin nüfusu da tahminen beş bine çıktı.

Bazı siyasî partilerin Türkiye'deki mezhep farklarından yararlanmak istemeleri üzerine yurdumuzun her yanında olduğu gibi Maraş'da da durum değişti. Partiler Alevî vatandaşlarımızın rey vermede muayyen bir partide toplanmasını sağlarken, milletimizin ve vatanımızın düşmanları da bu topluluklardan istifade ile gücümüzü azaltmak ve düzenimizi bozmak için yararlanma yolunu aradılar. Bir takım asılsız şayialar çıkararak Sünnîlerin Alevî düşmanı olduğunu yayarak kardeşi kardeşe düşman etmek ve ezdirmek sevdâsına düştüler. Denilebilir ki, bu hareketin Türkiye'de en başarısız olduğu yer, Kahramanmaraş'tır. Onun için bölücüler hem Maraşlı kardeşlerimizden intikam almak ve hemde Maraş'daki tasarladıkları anarşik olayların korkunç akibetinden malzeme olarak yararlanmak sevdasındadırlar.

Bu sebeple Maraş'a okumak kisvesi altında bazı militan anarşistleri yollamakta ve G. Antep ve Ankara'dan devamlı şekilde gönderdikleri ekiplerle bunları yönetip, duvarlara bazı kışkırtıcı yazılar yazdırmakta ve broşürler dağıtıp bazı hassas noktalara patlayıcı maddeler attırmaktadırlar. Bu meyanda şahsıma ait yazıhane, MHP İl Başkanı'nın evi, Adalet Partisi binası ile CHP binasına da patlayıcı maddeler atılmış veya tahrip edilmiştir.

Bütün bu çabalara rağmen hamdolsun şehrimizde bu güne kadar ideolojik mahiyette hiç bir ağır suç işlenmemiş, son olayların da yine bu şekilde bir dış kışkırtma mahsulü olduğu yolundaki inancımız, kesin olarak tekzibe uğramamıştır.

Yıllardan beri Maraş'da yapılan propagandanın özü, Sünnîlerin Alevîleri ortadan kaldırmak niyetinde olduğu şeklindedir. Buna mukabil Sünnî Maraş'lılara da Alevîlerin tepeden tırnağa silâhlandıkları ve bir gün habersizce Maraş'lıları öldürmek niyetinde birleşip teşkilâtlandıkları söylenmektedir. Bu yüzden iki taraf da elinden geldiği kadar silâhlanmak istemekte ve karşısındakine kuşkulu gözle bakmakta ve samimiyetine inanmamaktadır...

İşte, son olayların tahkiki sırasında polislerin bundan evvel bütün Sünnî halka yaptıkları gibi sanıklara işkence yapışları ve bu arada dine ve Allah'a küfür edişleri; toplum polisine düşen hiçbir Alevîye işkence yapılmayışı, milleti galeyana getirmiş ve bir avuç şartlanmış kişi kardeşi kardeşe ve milleti devlet gücüne karşı getirmeğe çalışmıştır. 6 Haziran seçimleri sırasında ve Özkan Dede'nin cenaze merasiminde dışardan gelen bir grup anarşistin polis kordonu altında varlığımıza, birliğimize ve mukaddesatımıza hakaret etmiş olmaları da, milletin polis içerisindeki bir ekibin art niyetli olduğu yolundaki şüphelerini takviye etmiştir...

Maraş'da anarşi çıkarsa, ne sünni ne de alevî kardeşlerimizden çıkar, bir avuç satılmışa alet olan ve onlara fırsat veren devlet memuru kisvesi taşıyan kişilerden çıkar. Sayın İçişleri Bakanımız Maraş'a toplum polisi ve komando göndereceğine, sokaklarda halka karşı tomson teşhir eden ve karakollarda halkımıza işkence yapan bir avuç kanun düşmanını hemen Maraş'dan alırsa-hatta bu görevden alırsa- Sayın Adalet Bakanı'mız da vazife yapan hâkimi tecziye suretiyle, diğer tarafsız hâkimlerimize baskı yapmazsa, Devleti ve Milleti için seve seve canını vermeğe hazır olan Maraş'lı, yine Dünya'nın en muti ve kanuna en çok saygılı insanı olduğunu isbat edecek, Rus zulmünden kaçıp geldiği günlerde evinin bir kısmını boşaltıp, karşılıksız istifadesine teslim ettiği, çoluk çocuğunun nafakasını yıllarca bölüştüğü Alevî kardeşleri ile yine omuz omuza, birlikte huzur içinde yaşayacaklardır.

M. Yusuf ÖZBAŞ
Kahramanmaraş Milletvekili

ELAZIĞ'DA MALATYA'DA MARAŞ'DA

Bir kurşun var ciğerimin başında
Durdukça kanıma işler zehiri
Kahpe düşman kendi çıkmaz karşıma,
Tetikte kardeşin parmak izleri!..

Elazığ'da Malatya'da, Maraş'da:
Kabil'in elinde Habil'in canı.
Bayrağım yarıda, bayramım yasta
Düşündükçe donar insanın kanı.

Yıkılan yakılan milli servetim
Yüreğim kan ağlar, iliğim erir.
Kadrin pençesinde inler milletim;
Bir kurşun sıkılır, kırk şehid verir.

Şefkatimden almış kardeş gücünü,
Barut fıçısında vicdan, merhamet.
Düşman olsa tez alırdım öcümü,
Dört kuduza dalanmazdı, bu millet!..

Fitil ateş almış, barut kıvılcım
Göz kırpmadan vurur kardeş, kardeşi.
Kundaklanır sevgim, saygım, inancım;
Ne kan teskin eder, ne de gözyaşı...

Bir kurşun var ciğerimin başında,
Durdukça kanıma işler zehiri.
Kahpe düşman kendi çıkmaz karşıma,
Tetikte kardeşin parmak izleri!

ÖMER ALBAYRAK

Tercüman 25 ARALIK 1978 PAZARTESİ SAYFA 5

KOSEBAŞI Ergun Göze

«OY MARAŞ OY...»

Halit Bin Velid'in İslâma açtığı Maraş.. Selçuğun, Dulkadir'ın, Osman'ın, Sütçü İmam'ın, Aslan Bey'in Maraşı... Evliyalar yatağı... "Evliyalar adağı".. Yaktılar seni... Yıktılar seni.. Kaç senedir uğraşıyorlardı.. Nasıl da tahrik ediyorlardı.. Kaç sene önce "Aman Maraşlılar tahriklere kapılmayın" diye yazdım.. "Yazıyı okumasaydık vaziyeti anlayamazdık, neler olurdu" diye cevap verdiniz, tahriklere kapılmadığımızı gösterdiniz.

Amma nihayet Ecevit zihniyeti, CHP zihniyeti, eskisiyle, yenisiyle birleşerek muradına nail oldu.. Kahramanmaraş'ı yaktı.. Öğrendiğimize göre öldürülen iki solcu öğretmenin namazını **"biz kılmayız"** diyenler öldürülünce hadiseler başlamış.. İşte CHP laik zihniyetinin ilk sakameti. Bu CHP laikleri- O öğretmenler öyle mi idi, değil miydi onu Maraşlılar bilir-ömürleri boyunca dinle, imanla, namazla, niyazla, namaz kılanla, camiyle, cemaatle, ezanla alay edecekler derste masum çocuklara **"Allahtan şeker isteyin bakın verecek mi, veremez çünkü yok, amma bakın ben varım ve size şeker veriyorum"** herzesini savuracaklar ve sonra ölünce gelip saltanatla musalla taşına kurulacaklar **"Namazımızı kılın"** diye.. Onun din aleyhinde bulunmak hakkı var da, cami cemaatine, cami cemaatinin dinine sövmek hakkı laiklikte var da, cemaatin onun namazını kılmamak ve imamın **"İyi bilir misiniz?"** sualine **"Hayır. İyi bilmeyiz, Müslüman değildi, din düşmanıydı, Allah'ı insanlar yarattı, derdi"** demek hakkı yok mu?

Ecevitin babasının CHP'sinin laiklik zihniyetine göre yok idi... Ecevitin CHP'sinin zihniyeti ise daha da ilerlemiştir. Tatbikatı ise işte ortada. Memleketi "Sol" kepçe ile iyice karıştırmış, "eylem" ateşiyle iyice kızıştırmış, **"Toprak işleyenin, su kullananın"** biberi ile iyice acılaştırmış ve marksizmin, leninizmin, maoizmin fokur fokur kaynadığı üzeri antifaşizm kapağıyla kapalı bir kazan haline getirmiştir.

Hadiselere bakınız... Hilmi Soydan isimli namuslu ve vatanperver CHP'li senatör gidişin ihanetini anladı da MHP'ye geçti diye önce evi yakılıyor, sonra kendisi şehit ediliyor. Kimler tarafından; "Türkeş, davadan döneni vurun "diyecek kadar faşisttir" diye MHP'nin kapatılmasını isteyenler tarafından.... Evet, bu kafa, bu zihniyet, bu vicdandır ki Kahramanmaraşı bu hâle getirmiştir. Ve şimdi bu kafa kalkmış ekranda milletin gözünün içine baka baka, nanik yapa yapa, **"Mezhep meselesi Maraşı bu hale getirmiştir"** diyor.. Behey akıl ve vicdan düşmanı.. Mezhep asırlardır vardı.. Kahramanmaraş Fransızlara tek bir bilek ve yürek gibi karşı koyarken de vardı.. Bundan yirmi sene önce de vardı. Amma bu hale onu getiren sol azgınlık, CHP'nin iktidara gelmek için her çareye baş vurması, herkesi kışkırtması oldu. Cumhurbaşkanı "sinsi planlardan" bahsediyor. Kim demiş sinsi. Apaçık.. Bundan onüç sene önce "Şah İsmail" gecesi yapanlar sağcılar mıydı? Yazanlar bizler miydik, yoksa şimdi "Maraş'ta Sağ Terör" diye manşet çekenler miydi? Şah İsmail nerede, solculuk nerede? Bunların aleviliği nerede?

Ve bu zihniyetin acı politik tatbikatı "Devlet Güvenlik Mahkemelerine lüzum yok" "Sıkıyönetime lüzum yok.." "Sadece milliyetçi kıyımına devam.. Faşistlere hücum" ve işte Marası böylece yaktılar..

Ve ekrandaki simaya bakınız "Herşeye karşın hükûmetimiz sapasağlam ayaktadır" diyor.. Bütün derdi o. Sandalye. Koltuk.. Yani Maraş da yansın, Antep de, tek koltuk yanmasın.. Halbuki insan olanın böyle bir durumda, tek bir kişi daha az ölecekse ben kalkıp gideyim demesi gerekmez mi?

Hayır pişkinlik o kertede ki şimdi de kalkmış **"Aman herkes kime sözü geçerse onu sükûnete çağırsın"** diyor.. Barış güvercinine bakınız. Daha önceleri, en küçük hadise oldu mu taraftarlarını kıyâma çağıran sen, şimdi beceriksizliğini, yanlışlığını, hatalarını başkalarına temizletmeye uğraşıyorsun.. ha...

Evet olanlar acıdır. Çok acıdır. Akıl dışıdır. Ölenler bizim canlarımızdır. Akan kanlar bizim kanlarımızdır. Bunları memlekete komünizmi getirmek isteyenlerden başkası sevinçle karşılayamaz.. Hattâ, koltuğundan başka hiç bir şey düşünmediği bir daha ortaya çıkan Ecevit bile sevinememiştir bu hadiselere.. Ve herkes sözü kime geçerse bu işin çaresini söylemeli, istemelidir.. İşte ben de Rahşan hanıma söylüyorum. Sözüm geçer mi geçmez mi bilmem.. **"Kocanızı istifa ettiriniz, yoksa bu mobilyaseverlik, bu koltuk aşkı herkese pahalıya mal oluyor görüyorsunuz"**... Ve herkese sesleniyorum "Bu hükûmeti indiriniz" "Ya meşru alternatif?" diye soruyorsanız cevabını vereyim "YÜCE DİVAN"

Alevisiyle Sünnisiyle

BÜTÜN CANLAR BİR OLSUN

PROF.DR. MEHMET ERÖZ

Kabuk bağlamış asırlık yara, kaşınarak kabuğu kazınarak yeniden kanatıldı. Türkiyeyi yıkabilecek istidat gösteren bu mesele üzerine sistemli şekilde gidildi. Vaktiyle bunu ingilizler yapıyordu. 1919'larda, Orta-Doğu'da bulunan İngiliz kuvvetlerinin ileri gelen bir kumandanı, Lord Gürzon'a gönderdiği raporda, bu çevredeki Şiîlerle Sünnîler arasında eski bir geçimsizlik ve soğukluk bulunduğunu, bunu daha da kızıştırarak, lehlerine kullanabileceklerini bildiriyordu. Aynı konuyu daha sonra komünistler daha kolay kullandılar. Biliyorlardı ki ekonomik mesele tek başına düzen değişikliği için yetecek tahrik unsuru değildir. İşin içine aldatılmış işçileri, topraksız ve az topraklı köylüleri sokarak şehirde ve köyde sınıf kavgası yaratsalar da bu yetişmezdi. Millî güçleri, millî bünyeyi yıkmağa kâfi gelmezdi. Sınıf kavgasının yanına mezhep ve ırk mücadelesini eklemek gerekirdi. Bunu yaptılar; hem de çok akıllıca Sünnî Türk'lerin asırlık peşin hükümlerinden, taassubundan faydalanarak, Alevîlere olan sevgisizliği yaygınlaştırma gayretleri gösterdiler. Alevî Türklerin Sünnî Türklere karşı olan asırlık öfkesini kin hâline getirmeye uğraştılar ve muvaffak da oldular. Ondan sonra mezhep kavgaları yaratmak için ner vasıtayı meşru saydılar.

Komünistler, planlı bir çalışma ile, Alevî köylerine el attılar. Pek çok Alevî gencini ve aşıkları (saz şairlerini) kandırdılar. Çünkü şirinlik muskası takarak gitmişlerdi. Ustaca beyinleri yıkadılar. Önce Sünnîlerin kendilerine üvey evlât muamelesi ettiğini, ikinci sınıf vatandaş gibi davrandığını söyleyip bundan gerçekten üzülüyormüşçasına bir havaya büründüler. Alevîlerin gönlünü çaldılar, onlara "Sünniler yaptıkları iftiraları bize yapıyorlar. Çünkü biz ilerici ve sosyal adâletçiyiz. Onlar ise gerici, yobaz ve emperyalizmin işbirlikçisidirler" dediler ve köylerde taraftar kazandılar. Elde ettiklerini yetiştirdiler. Bu yetişen gençler, ismen Alevî, aslında solcu idi. Muhammed-Ali'nin yolundan çıkmış, Marks ın Lenin ve Mao'nun yoluna düşmüştü. Ama köyde kentte de, Alevî olduğunu söylüyor, Alevilik adına çalıştığını iddia ediyordu. Güçleri arttıkça, solculuklarını açıklamağa başladılar. Köylüye Alevîlikle solculuğun bağdaşabilir şeyler olduğunu telkin ettiler. Bize Yozgat'tan selâm gönderen Türklük aşıkı Müslümanlığı seven dostumuz bile solculuğun ilericilik ve sosyal adâlet demek olduğunu söyleyebilecek hâle gelmiştir. Düşünmemektedir, bilmemektedir ki, bütün sol doktrinler sosyal adaleti bir sömürme vâsıtası olarak kullanmaktadır. Ergeç hepsinin varacağı yer olan komünist cemiyette insanların bütün mal ve mülklerinin zorla alındığı an sosyal adalet geçmişe ait tatlı bir hâtıra olarak kalacaktır. Haklı olarak bilmemekte, bilememektedirler ki, sosyalizmler hele Marxist sosyalizm bütün milli ve manevi değerlerin düşmanıdır dîni afyon sayar. Sünnîlik kadar Alevîlikte onlar için baş düşmandır. Nitekim, Rusya'da böyle olmuştur. Muharrem ayinleri, kurban kesmeler, adaklar, bütün diğer inançlar ve tatbikat önlenmiştir. Hacı Bektaş Veli'nin piri olan Hoca Ahmed Yesevi'nin türbesi dinsizlik müzesi haline getirilmeye çalışılmıştır. Birçok yerleri yakılıp yıkılıp, yerle bir edilmiş ihtiyar bekçiler "parazitler, ekonomik sömürgeler, tüccarlar" gibi sıfatlarla itham edilerek, bilinmeyen yerlere sürülmüştür. Bunu yapanlar, Türkiye'de Alevîlerin dostu ve koruyucusu kesilmiş ilericilikten, sosyal adaletten, Alevîlerin haklarından söz ediyorlar. Diğer taraftan, Alevîliği bir inanç sistemi, bir Türk ve Müslüman ınançları manzûmesi olarak ayakta tutan dedelik müessesini yıkmağa çalışıyorlar. Bunu da sinsice, Alevîleri kuşkulandırmadan, şüphelendirmeden, uyandırmadan yapıyorlar. Yıllardır, solcu gazetelerde, dedelerin, efendilerin, fakir Alevî köylülerini sömürdüklerine dair pek çok yazılar yazdılar ve bilhassa solcu gençleri, seminerlerle bu konuda yetiştirdiler. Artık pek çok köyde, dedelerin otoritesi sıfıra indi. Bir aşık kalktı, "Ne hoca, ne dede" dedi. Dedeliğin yıkıldığı köylere, kollarını sallaya sallaya girdiler. Artık bu virânede baykuşlar tüneyebilirdi. Değil mi ki.

Alevî köylerine böyle girdiler. 1960 dan sonra, bu işe sıkı sıkı sarıldılar. İlhan Selçuk'un ve Çetin Altan'ın pek çok yazıları çıktı. Geçen aylardaki Malatya hadiselerini papuç gibi harflerle: "Vurun kızılbaşlara, dediler" başlığı altında veren Cumhuriyet Gazetesi, on yıl öncede aynı konuda yangına körükle gidiyordu. 1966 Haziranında Muğla'nın Köyceğiz kazasına bağlı, Ortaca Nahiyesinin iki köyü arasında bir arazi ihtilâfı olmuştu. Bu köylerin biri Sünnî, diğeri Alevî idi. Cumhuriyetle, Yeni Gazete günlerce neşriyatta bulundu, fırtına koptu. Meselâ, 13 Haziran 1966 tarihli Cumhuriyet'in başlığı şöyle idi: "Mezhepler arasındaki gerginlik devam ediyor" 12.6.1966 Yeni Gazetenin başlığı şöyle idi. "Sünnî-Alevî kavgası tehlikeli bir hal aldı. Alevileri Türk düşmanı ilan eden Sünnîlerin teşkilatlanması üzerine Ortaca'ya yeniden takviye birlikler gönderildi" Bu haberi ilki, 9 Haziran 1966 tarihli Cumhuyriyette şöyle verilmişti: "Muğla'da Sünnilerle Aleviler çarpıştılar" 15 Haziran 1966 tarihli Cumhuriyetin birinci sayfasının yarısı bu konuya ayrılmıştı. İki resim basmış. Resmin birinde elinde çifte ile genç bir kız. Resmin altındaki yazı: "Alevî kızı nöbette" "ikinci resimde önce kız silâhsız duruyor, silahını başka bir kadın almış, resmin altında şu yıkıcı sözler var "ORTACA'DA ŞİMDİ-ELİ SİLAH TUTAN HER YAŞTAKİ KADIN KIZ DA NÖBETE GİRİYOR. İŞTE BUNLARDAN BİRİ DAHA" Bu korkunç tahrik, çok tesirli olmuştu. Malatya Alevilerinden bir öğrencimiz yanımıza gelip ağlamış. "Biz Türk değil miyiz," Biz bu memleketin çocuğu degilmiyiz diye döğünmüştü. Biz sonradan öğrendik ki bu resimler tarladan dönen Alevî kızların, köylü kızların resmidir. Nitekim aynı gazeteler, günlerce yaptıkları yayını yine kendi yazılarıyla yalanlamış oldular. Meselâ 16 Haziran 1966 tarihli Cumhuriyet'in birinci sayfasında Muğla Valisi Hasan Basa'nın bu konuda Anadolu Ajansı aracılığı ile yaptığı açıklaması veriliyordu. Bu konuda Muğla Valisi şöyle diyordu: "Bu Ortaca'nın iki köy halkı arasında, bir arazi meselesinden çıkan ihtilâftır." Olay bir Alevî-Sünnî meselesi değildir. Bu konuda çıkan haberler maksatlı ve yalandır. 22 Haziran 1966 tarihli Yeni Gazete'deki şu haberde, önceki yazılanların hepsinin yalan olduğunu ortaya koyuyordu. Haber şuydu: "Köyceğiz kaymakam vekili ile Ortaca Belediye Başkanı ve Ortaca imamının da katıldıkları toplantıda köylüler tarla anlaşmazlığının hızla ortadan kaldırılmasını, anlaşmazlığın gazeteler tarafından büyütülmemesini ve yanlış istikâmete yöneltilmemesini istemişlerdir." Bir kaç gün sonra, Cumhuriyetin akıllı kültürlü, tecrübeli kalem sahiplerinden Burhan Felek bu çekişmenin kimseye faydası dokunmayacağını, Türklüğe ise çok zarar getireceğini, Hıristiyanların arasındaki mezhep farklarını kaldırmaya çalışırken, bizim bunları körüklememizin çok büyük yanlış olduğunu, Müslümanların sayısını artırmak yerine azaltmağa çalışmanın büyük vebal ve günah olduğunu, büyük bir isabetle belirtiyordu..

O gün gerçekten mezhep çatışması yoktu. Tahrikçilerden hiç bir makam hesap sormamıştı. Bugünde sorulmayacağı gibi gerçi bugün bir mezhep çatışması yaratılmıştır. Töb-Der denen teşkilatın Moskovadan Bizim Radyodan emir aldığı CHP nin de bu işe katıldığı ileri sürülmüştür. Bunun aslı umarız ki araştırılır. Fakat gözlerimin önünde olan ise şudur: Doçent unvanı almış Maliye bakanlığı yapmış bir kimse, CHP Genel sekreter yardımcısı Deniz Baykal Millet Meclisi kürsüsünden okumamış olsun, okumuş olsun birlik ve dirlik isteyen ve sola karşı olan herkesi "dar kafalılıkla" itham ederek korkunç bir mezhep kışkırtıcılığı yapmıştır. Türk milletinin mezheplere bölünmesinden, mezhep kavgasına düşmesinden zerrece fütur getirmeksizin "Kerbelâda Hz.Hasan ve Hz.Hüseyin'i öldürenler bunlardır" demiştir, diyebilmiştir. Bilgisiz mi idi, yalan mı söylüyordu? Kerbelâ faciâsını yaratanların Türkler olmadığını Yezid'in etrafındaki Araplar olduğunu, Türklerin o tarihte Orta Asya'da olduklarını ve henüz müslümanlığı bilmediklerini ve Sünnî Türklerin de Alevî Türkler kadar Kerbela'nın acısını duyduklarını bilebilirdi. Gene bilebilirdi ki, Türkiye'de, "Yezit" adı almış bir tek Türk yoktur. Buna karşılık yüzbinlerce Ali, Hasan Hüseyin adını almış Türk vardır. Bu tahriki, bu korkunç körüklemeyi, İpekçizâdelerin televizyon ve radyosu da binlerce defa büyüterek verdi. Eskileri gibi bunlardan da hesap soracak çıkmayacak sanırız.

Bizim duyduğumuza göre, Malatya'nın Alevî köylerini dolaşan militanlar "Şamdan kamyonlar dolusu Yezid'in getirildiğini" söylemişler veya köylüler öyle anlamış ne kadar cahil ve saf köylüler ki bu kelimelerin mânâsını bilmiyor ve doğruluk derecesini ölçemiyor, Şehirde ise Sünnîler arasında câmilere dinamit koyulduğu yolunda haberler yayılmış. Hava böyle hazırlandıktan sonra bir kıvılcım yeter...

Şimdi biz Alevî Türklere sesleniyoruz Düşman bizi bölmekten bir an geri kalmayacaktır. Siz aklınızı başınıza toplayınız... Kardaş olduğunuzu Türk olduğunuzu, Müslüman olduğunuzu unutmayınız.

Dostunuzu, düşmanınızı iyi biliniz. Solculara aldanıp kapılmayınız. Yalan propagandalarına ve kışkırtmalarına kapılmayınız. Hain ve bölücülere yüz vermeyiniz.

Sosyal adaleti, solculuk değil, millî iktisat sistemi halleder. "Ülüş'ü payı kömbesi, lokması hayır'ı" üç bin yıllık Türk sosyal adâlet ve sosyal dayanışmasına mirasçı olan Alevî Türk, Marks'a ve beş paralık solculara sosyal adalet için el açacak, onlardan dilenecek hâle mi geldi? Biz kendimize gelir, Sünnisiyle, Alevisiyle birleşir, kendimize dönersek, Millî iktisât sistemini de yaratırız. Birliğimiz, iç ve dış düşmanları çatlatır. Aklınızı başınıza alın.

Ey Alevî ve Sünnî Türkler, vatan elden gidiyor: Son müstakil Türk Devletini, Türk kalesini yıkmak istiyorlar. Ayrılığı kaldırın. Birleşin. Sünnî Türküyle, Alevi Türküyle bütün canlar bir olsun...

EMPERYALİZMİN DOĞU ÜZERİNDEKİ EMELLERİNİ KURSAĞINDA BIRAKACAĞIZ

KAHROLSUN EMPERYALİSTLER VE ONLARIN TÜRKIYE'DEKİ UZANTILARI

BAYRAM ET HAYDİ KUCAKLAŞ

ALEVÎ SÜNNÎ KIZILBAŞ

Saz ve söz ehlinden bir garip ozan milletinin içine ayrılık tohumları ekenleri gördü;

Geçmişini, geleceğini, töresini, iymanını... inkâr edip soysuzluğa baş çekenleri gördü;

Alevîlik, Sünnîlik, Kızılbaşlık... diye Oğuz boylarının ocağına incir ağacı dikenleri gördü.

Düşmanlarca kandırılıp kardaş kanı dökenleri gördü;

Bağırsa duyulmazdı, duyanlar ayılmazdı.

Gönlü ve gözleri doldu; dede yadigârı sazını duvardan aldı;

Kendisi bin yıl önceki bir Alp-Eren, sazı da Kopuz oldu;

Gözlerinin ve gönlünün dolusu ile milletine seslenip çaldı..çaldı..çaldı...

Kanayan yarayı tuzladı, ağladı, sızladı... Oğuz boylarını Oğuzladı, birlik ve dirlik üstüne koşuzladı, ayrılığı ve gayrılığı topuzladı;

Ta ezelden hür milletiz,
Soyu-sopu gür milletiz,
Kandan, candan bir milletiz...
Bir temel, bir duvar, bir taş
Alevî, Sünnî, Kızılbaş!

Aynı mayadan yoğrulur,
«Türk», «Türkmen» diye çağrılır
Aynı kıbleye doğrulur...
Secdeye konan aynı baş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Dedemiz bir, Torunlarız,
Dün, bugün, ve yarınlarız,
Yüceleriz, derinleriz...
Yunus Emre, Hacı Bektaş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Oğuz'un yirmidört boyu,
Yüce Türk'ün şanlı soyu,
Dede, baba, amca, dayı,
Bibi, teyze, bacı, kardaş...
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Olmaz ayrılıkta huzur,
Olmaz münafıkta özür,
Olmaz karavaştan vezir...
ALKAEVLİ, KINIK, YAZIR
Bir temel, bir duvar, bir taş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Soysuza verirsen değer
Döner ecdadına söğer...
Haydi, haykır Türk'sen eğer!
YAPARLU, DODURGA, DÖGER
Bir temel, bir duvar, bir taş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Fitne, fesat.. bir kör kuyu
Bir olmaktır Türk'ün huyu
Vatanımın kırkbin köyü
KARAEVLİ, BAYAT, KAYI
Bir temel, bir duvar, bir taş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Günlüm Küskün, bağrım ezik
Ne fidanlar düştü; yazık
Unutma ey sütü bozuk!
EYMÜR, SALUR, ÇEPNİ, KIZIK
Bir temel, bir duvar, bir taş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Bu gök, bu deniz, bu nava,
Bu yayla, bu dağ, bu ova...
Kanımızla geldi tava!
ALAYUNTLU, BÜGDÜZ, YIVA
Bir temel, bir duvar, bir taş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Birlikte bayrak açana,
Koş birlik andı içene..
Lânet birlikten kaçana!
ÇAVULDUR, İGDİR, BEÇENE
Bir temel, bir duvar, bir taş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Öz kardaşlar olmaz dargın
Dargın olsa, düşer yorgun
Haydi, ey YÜREĞİR, KARGIN!
Haykır gece, gündüz hergün:
Bir temel, bir duvar, bir taş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Bir gövdede bir can yaşar
Çetin yollar dağdan aşar
Haydi, durma sen de başar..
BEGDİLİ, BAYINDIR, AVŞAR
Bir temel, bir duvar, bir taş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Bilsin bunu ar edenler,
Söz, canına kâr edenler...
Soyunu inkâr edenler
Haram zadedir; ey kardaş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Ey paraya, pula yatanı
Sensin bizi ayrı tutan;
Allah'tan kork, kuldan utan
Ehâ-enced bir, öz kardaş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

İçimize kin soktular,
Dinsizliği, din soktular,
Kızıl Moskof, Çin soktular...
Dediler: Olsun hurdahaş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Yüzümüzden öven bunlar
Ardımızdan söven bunlar,
Seni, beni döven bunlar...
İsterler olsun hurdahaş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Ağam! Ev bizim, söz bizim,
Yürek yakan bu köz bizim,
Bu kan, bu can, bu öz bizim...
Aynı doku, aynı kumaş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

Uyudun kaç asır boyu..
Uyan ey Oğuz'un soyu!
Dede, baba, amca, dayı...
Bayram et, haydi kucaklaş
Alevî, Sünnî Kızılbaş!

NIYAZI YILDIRIM GENÇOSMANOĞLU

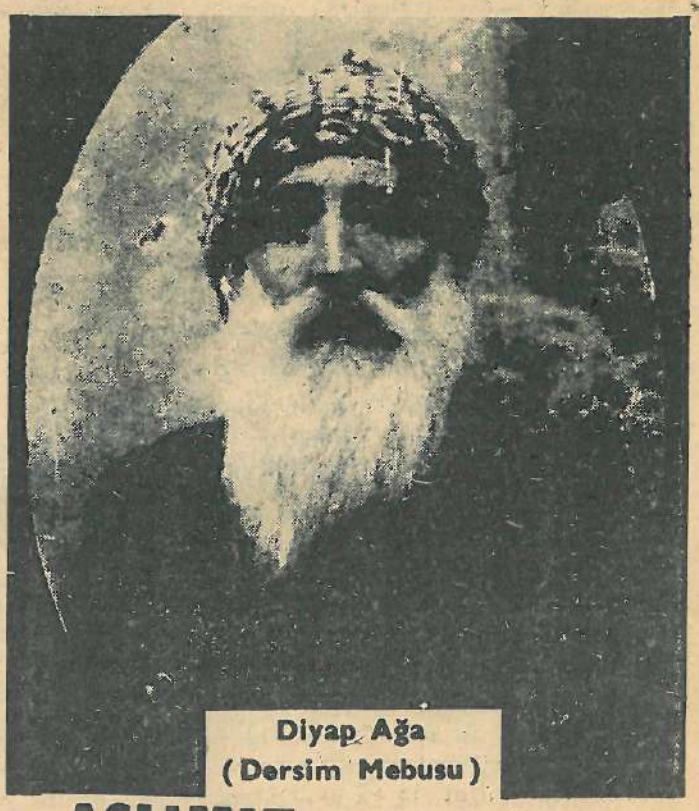

Diyap Ağa
(Dersim Mebusu)

ASLIMIZ VE NESLİMİZ BİRDİR

"Hepimiz biriz, hepimiz biliyoruz ve söylüyoruz ki, dinimiz ve diyanetimiz, aslımız ve neslimiz birdir. Bizim içimizde ayrılık-gayrılık yoktur. Hepimiz biriz, kardaşız. Her kişinin beş-on oğlu olur. Birinin adı Hasan, birinin adı Ahmet, birinin Hüseyin, birinin Mehmet olabilir, fakat hep bir insandırlar. Hepsi bir ananın, bir babanın oğludurlar. Biz öyleyiz. Ayrımız-gayrımız yoktur. Dinleri, diyanetleri birdir. Ama düşmanlar bizi birbirimize saldırtmak için tuzaklar kuruyorlar. Sen şöylesin, ben böyleyim diye hiyle yapıyorlar. Biz kardeşiz birbirimizle öğünürüz. Tanrı birdir. Muhammed Onun elçisidir. Ve Tanrı doğruların yardımcısıdır.
(Bkn. M. Goloğlu, Cumhuriyete Doğru)

"İslâm Ansiklopedisi'ndeki "Kürtler" maddesinin etkisine kapılarak bölücü yayınlara başlayanlara ithâf olunur"-

RUS YAZARI İSLÂM ANSİKLOPEDİSİNDE TENKİDİ VE

Fazla söze lüzum görmeden, tenkîdini yapacağımız İslâm Ansiklopedisi'ndeki "Kürtler" maddesindeki görüşleri, Rus propagandacısı ve Petersburg (Leningrad) ilimler Akademisi üyesi Vlademir MİNORSKY tarafından yazılan bu yazıyı ele alalım ve ilmî bir yönü olmayan bu yazıdaki safsataları sergileyip, meselenin köküne inerek, gerçekleri bir bir ortaya çıkaralım.

Tarafsız görünmeye çok dikkat ettiği sezilen bu "bilgin" diplomat, KÜRTLER hakkında düşüncelerini açıklamaya başlarken, o da "bu konuda henüz genel bir inceleme yapılmamış olduğunu, araştırmalarda kullanılan yolların ayrılığını" belirttikten sonra, başlangıç ve özet olarak;

"Kürtler'in İranî kavimlerden sayılması, ırkî olmaktan ziyade dil ve tarih mütalarına dayanmaktadır. Bunların bedenî vasıfları yer yer değişir. Bununla beraber Kürtler'in merkezî sahaya yerleşmelerinden evvel, burada isimleri kendilerinkine benzeyen KARDU, fakat başka menşe'li bir kavim yaşamış olduğu ve bunların sonradan İran menşe'li Kürt'ler ile karışmış bulunduğunu ileri sürmek de mümkündür" demektedir. (İslam Ansiklopedisi, Fa. 68 sf. 1098-2).

Bu kısmın üç noktası üzerinde durmak gerekir.

1- Asıl bölgede oturanların, yani KARDU'ların Kürt olmadığı yalnız isimlerinin Kürt'lere benzediği, fakat başka menşe'li bir kavim olduğu.

2- Kürtlerin doğudan batıya yayıldıkları, yani İran menşe'li oldukları hissinin verilmesi.

3- Bunların ırk bakımından değil ancak dil ve tarih bakımından İran menşe'li kavimlerden sayıldıkları ilk görüş olarak ortaya konmaktadır.

Bu üç noktaya kısaca temas edelim.

1. KARDULAR'ın artık bugünkü Kürtler olmadığı konusu antropoloji, etnoloji bilimlerinin gün geçtikçe ilerlemesi ve bulunan yeni târihi belgeler karşısında inkâr edilemeyecek bir gerçek hâline gelmiştir.

Bu yolda yapılan incelemeleri KON'un gelecek sayılarında yayınlayacağımız ve KARDULAR'ın kimliklerini açıklayacağımız için, burada üzerinde durmayacağız. Yalnız şunu belirtelim ki, KARDULAR'ın torunları bugünkü Kürt toplulukları arasında pek az da olsa hâlâ yaşamaktadır.

2. Kürtler'in doğudan batıya yayıldıkları, yani İranî menşeli oldukları iddiası; Bu konuda bugün tamamen aydınlanmış olmadığı için kesin değildir. Şu bir gerçektir ki, milâttan önceki insanların torunları bugün hâlâ o yerlerin tek sahibi değillerdir. Göç yolları üzerinde bulunan bu bölgede zamanla o kadar değişmeler olmuştur ki, burada derli toplu bir ırk, dil, töre ve görenek aranamaz. Ancak küçük küçük bölgeler, hattâ teker teker oymaklar üzerinde incelemeler yapılmadıkça genel bir hükme varılamaz. İran'dan mı, Kafkaslar'dan mı, Balkanlar'dan mı geldikleri ancak bu yoldaki araştırmalarla belli olacaktır. Türk olmadıklarını kabul ettiğine göre, doğudan gelmişlerdir demekle İranlı veya Hintli olduklarını belirtmeye çalışan bu görüşün hiç bir dayanağı yoktur. Bütün göçler doğudan batıya, ama hiçbir zaman bunların kökü İran değildir.

3. MİNORSKY de bunu bildiği için, "bunların ırk bakımından değil dil ve tarih bakımından İranî kavimlerden sayıldıkları" yoluna sapmıştır.

Bugün ırkların yalnız dil bilimine dayanarak ayrılması yolu artık eskimiş bir usûldür. ARÎ, SAMÎ, URAL-ALTAY, HİND-Û AVRUPAÎ gibi dil ayırımları, hiçbir zaman bir ırk göstermediği gibi, bunlardan Hind-ü Avrupaî topluluğuna giren Osk, Lâtin, Seltik, Galetik, Beritanik gibi daha küçük dil bölümleri de yine bir ırkı gösteremez.

CHARLES-SEİGNOBUS'un "Avrupa Tarihi"nde (sf. 16) belirttiği gibi "Ecdatlarının dilinden başka bir dille konuşan kavimlerin misâlî pek çoktur. "Fransızlar, Macarlar, Bulgarlar nasıl ana dillerini tamamen kaybetmişlerse, Kürtler'de yarı yarıya kaybetmiş olabilirler. Bu onların İranlı bir kavim olarak tanınmalarına sebep olamaz. Aslında bunların İranlı bir dil kullandıkları da ileri sürülemez. Türkmenler yanında oturanlarda Türkçe, Araplar'a yakın oturanlarda Arapça, İran sınırlarında Farsça sözlerin bu diller de çoğalttığı görülmektedir. Evliyâ Çelebi "Seyahatnâme"sinde 15 lehçe farkı saymıştır. MİNORSKY bile birbirinden çok farklı, fakat her biri ayrı ayrı Fars dilinden büsbütün başka karekter taşıyan birçok dil toplulukları saymaktadır.

MİNORSKY, Kürtçe'nin İran dillerinden konuşma, ses, şekil, nahiv, kelime ayrılıklarını birer birer gösterdikten başka " Kürtçe, Farsça'dan tamamen ayrı bir mahiyet göstermektedir" kanaâtine vardığı halde, nasıl olurda ırk bakımından değilse de, dil bakımından İranî bir kavim sayılır, diyebiliyor?

Târih yönünden; Kürtler'in ancak Arap istilâsından sonra adları sık sık işitilmeye başlamıştır. Gerçi bundan önce KARDUKH KORDİKH, GORDUENE, KORÇEKH KARDAKA gibi birbirine yakın sesli adlara bugünkü Kürtler'in bulunduğu bölgenin ançak BOHTAN suyu etrâfında, nihayet VAN gölünden DİCLE'ye kadar uzanan dağlık ve küçük alanda rastlıyoruz.

Kürt adı anılmayan milâttan önceki 5 ve 3. yüzyıllar arasında ki çağlarda İran büyüklüğünü kaybetmiş, İskender istilâsından sonra, zaman zaman Türkler elinde kalmış, hele Arap istilâsından sonra da Harezm(Harzem)'liler, Cengizliler, Timurlular, Selçuklular birbiri peşine bütün İran'a hâkim olmuşlardı. O hâlde târih Kürtler'i tanıdığı çağlardan beri, İran sönük ve hâkimiyeti yokluğunda iken, nasıl olurda târih yönünden bir İran kavmi sayılabilir?

Kürtler hakkında bugüne kadar yayınlanan ve özetleri İslâm Ansiklopedisi'nde öne sürülen araştırmalara bir göz gezdirelim.

"Milâttan 2000 sene öncelerine dayanan iki Sümer eşik taşı bulunmuştur. Bu taşlarda THUREAU, DANGİN bir KAR-DA-KA ismine rastlanmıştır. Bu memleket DRİVER'in VAN GÖLÜ'nün güneyinde gösterdiği SU taifesi yanında bulunuyordu."

Burada KAR-DA-KA diye okunan sözün aslının KAR-DU-K olması daha doğrudur. Çünkü Klâsiklerin yazılarında bu ad her yerde KARDUK, KARDUKH, KARDUENE, KARDUÇİ şekillerinde geçmektedir. Gerçi "ün"lü seslerin birbirinin yerini aldıkları her zaman görülürse de; SUBARTU, ZİGURTU, İMARTU, MAHALTU, v. b. gibi o çağların komşu devletlerinin adlarında görülen DU, TU, U gibi ekler, "yurt" anlamı vermekte ve sözün kendisi bunlar atıldıktan sonra ortaya çıkmaktadır. URAR, KAR, SUBAR, İMAR, MAHAL gibi ki, bunların böyle bir ek almamış serbest hallerine bugün de rastlanmaktadır.

Dr. A. VON GABAİN, (II. T. T. K. sf. 909'da) "Türk Hun Münasebetleri" konusundaki konferansında bu "TU" ekinin, Moğollar'da sıfat son eki olduğunu göstermektedir.

Bu hâle göre KARDU; KAR memleketi, İMARTU; İMAR memleketi veya yurdu anlamına gelmektedir.

Eski Türkçe'de K harfi çoğul, veyahutta şimdiki Türkçe'de olduğu gibi, mekân veya nisbet eki olarak kullanılmaktadır. (Zeki Velidi Toğan, Umumî Türk Tarihine Giriş, sf. 37) "Konmak" tan konak, "tünmek"ten tünek," oymak"tan oyuk, "kaymak"tan kayık, ve bunun gibi mekân(yer) ve âlet veya nisbet anlamlarına da gelir.

Fin-Ogur dillerinden Macarca'da, Orta-Asya ve İran dillerinde "ik" çoğul ekidir.

AVESTA'da, TÜRK kelimesinin TUR kökünün çoğulu olarak "ik" eki ile biten diğer kavim isimleri ile beraber getirildiği görülmüştür. (Z. V. Togan, aynı eser, sf. 37).

TÜRK sözünün "TÜR" kökünün çoğulu olarak açıklanması da bunu göstermektedir. Bu bakımdan KARDUK; KARLILAR YURDU anlamındadır.

SU taifesine gelince; buradaki SU sözünün zamanla en az değişmesi gerekir. Nitekim Akatça'da da SU, Su ve nehir anlamındadır. (I. T. D. T. K. sf. 116)

ŞEREFNAME'de de, Bitlis bölgesinde de SÜY KALESİ'nin adı geçmekte olduğuna göre buradaki SU taifesinin Türkçe'den ad almış olacağı şüphesizdir. SÜY/SUY KALESİ'de SU TAİFESİ'ne ait bir kale olsa gerektir. Çünkü, Türkçe'nin değişik konuşma dillerine göre "su" sözü; suy, suv, sub, suf söylenişlerinin kısalmışıdır.

Elam, Sumer, Akat'ların "Subaru" veya "Subartu" adını verdikleri kavme Asurlular da " Subartu" demişlerdir.

Maspero'ya göre," Subartular", Asurlular çağında KARACADAĞ üzerinde ve yamaçlarında "Habur" ve "Balık" suları ara-

I MİNORSKY'NİN
EKİ "KÜRTLER" MADDESİNİN
BAZI GERÇEKLER

sında otururlardı.

Şemsettin Günaltay, (Tarih, I. 47'de) "SUBARULAR, Sumer, Elam ve Akatlar gibi TURAN asıllı olup aynı zamanda gelmişler ve oturdukları yere göre "Subari/Sueri" diye adlandırılmışlardır" diyor. Z. V. Togan'da bu görüşü benimsiyor. Fakat öyle sanıyoruz ki, bu "ar"-ekini "Er" olarak ele almak doğru olmayacaktır. Çünkü Türk kavim adlarında, ses birliği kuralına uyularak; ar, er, ir, ur, ır ile sonuçlanan, o kadar çok Türk ulus, oymak, boy, adı vardır ki bunların hepsini "er" sözcüğü ile açıklamak doğru olmaz. Bunlardan bâzıları SUBARU/SU-ERİ, GOGAR/GÖK-ER, ACAR/AC-ER ve B. G. kökü, başlıbaşına bir anlam taşıyan birçok sözlerde, "ER" ile biten sözlerde bile bâzan bunu ER anlamında ele almak güç olur. Sumer, Kimer, Mişer, İber, Seter'de olduğu gibi. Bundan başka er, ir, diye de söylendiğinden; Hazir, Sabir, İmir, Gamir. sözleri de kolay kolay "ER" ile açıklanamaz. Yine; İtimar, İştar, Bulgar, Kankar, Balkhar, Kaşgar, Korbar v.b. gibi daha birçok "AR" ile sonbulan uruklara da aynı kuralı uygulamak zor olur.

Bu eklerin anlamını, belki bilmeyerek ilk bulan da Sumer eşik taşındaki KAR-DA-KA' nın yerini gösteren DRİVER olmuştur. Su taifesi diye adlandırdığı bu uruğun "Sup" kavmi olduğundan şüphe yoktur. (Basri Konyar, Diyarbekir Târihi, sf. 50-55) 'SU, SUP olduğuna göre (Divan-ı Lügat'it Türk, Dizin sf. 543.), taife diye belirtilen "ar" ekini almakla Sup; Sup-ar (Subar) yani "Su uruğu" adını almıştır.

Bu eki almış birçok Türk urukları vardır. Macar, Tatar, Hazar, Bulgar, Avar, Kaçar, Afşar, Kabar, Tokhar, Kankar, Anar v. b. gibi.

Tunceli'de "Tat Uşakları" adında bir oymak vardır. Buna karşılık Tatarlar devlet kuran bir topluluktur. Yine Asurlar çağında "Superya"da oturan küçük bir "SUP" kavmi vardı. Bunlar önceleri KOMUK'lara bağlı idiler. Buna karşılık Subar'lar devlet kuran bir varlıktı. Avşin/ Avşen gibi küçük oymaklara karşılık AVŞAR'lar büyük bir uruktur. HUN-GUR'lar devlet kurduktan sonra HUNGAR adını almıştır.

Bunun gibi BEL-GUR'lar BULGAR, GOG'lar GOGAR, UR' lar, URUR olmuştur.

Sup, Süv olduğuna göre, SUBAR"da "SUVAR" olur. Kaşgarlı Mahmud'un Divân'ında (Dizin 851) SUVAR'lar Türk olarak gösterildiğine göre, SUBAR'ların da Türk olduğu bütün açıklığı ile ortaya çıkar.

DRİVER'in söz konusu ettiği SU TAİFESİ'nin SUBAR'lar olması hem dil ve hem de bunların egemen büyük bir kavim oldukları coğrafya adlarına da uygun düşer.

İSLÂM ANSİKLOPEDİSİ'nde "Bu taş yazıtlardan 1000 sene sonra TİGLAT PLASER'in KURTİ-E kavmi ile AZU dağlarında savaşa giriştiği elde edilen başka yazıtlardan anlaşılmaktadır." deniliyor ve buradaki AZU' nun, bugünkü HAZO olduğu sanılıyor. Bununla beraber bu KUR-Tİ-E okunuşunun kesin olmadığı da belirtiliyor. HERODOT'da söz konusu edilmemesi ya da o zamanlarda bu kavmin önemsiz bir uruk veya herhangi bir uruğun söz konusu olamayacak küçük bir boyundan başka birşey değildi, anlamını çıkarmak gerekiyorsa da bunun daha çok, İran'lılara bağlılığı bulunmaması, dağlık bölgelere sığınmış bulunmaları dolayısıyla genel duruma karışmamalarından ileri geldiğini düşünmek daha doğru bir görüş olur. Nitekim bir zaman sonra, yâni Milâttan Önce 400 yıllarında aynı bölgede KSENEFON'un yazdığı " ANABASİS"te, KARDUK uruğunun varlığı açıklanmaktadır.

İSLAM ANSİKLOPEDİSİ'nde, "Bunlar KENTERİDES/BOHTAN ırmağının doğusunda bulunuyorlardı. Bundan sonra aynı adın Dicle'nin solunda CUDİ dağı yakınındaki bölgeye verildiği" ve klâsik eserlerde bu adın " KORDUENE" şeklini aldığı görülür.

"ARAMİ'ler de bu bölgeye BES KARDU ve zamanımızın CAZİRAT İBNİ OMAR kasabasına da KARDU CAZARTASI diyorlardı. Ermeniler KARDUH, Arap'lar BAKARDA veya KARAY adını kullandılar. Sonraları bu adın yerini BOHTAN, CAZİRAT B. OMAR aldı." (İsl. Ans.)

Şimdi de burada adı geçen yerler üstünde biraz duralım.

Yunanlı Ksenefon'un "Kenterides" diye yazdığı kelimenin aslı acaba bu mudur? Yoksa "DES" rumca eki atılınca kalan "Kenteri", Türkçedeki "Kenteri" midir? KENT, Türkçede şehir ve kale anlamına geldiğinden, şehir veya kale eri demek olur ki, bölgeye ad verenlerin şehirleşmiş Türkler olduğu anlaşılır. Nitekim Baykal gölü güneyinde Rus-Moğolistan sınırı üzerindeki dağların adı da "Kentei"dir. Tahran'ın kuzey-batısında KENT adında bir şehir olduğu gibi buradan geçen ırmağın da adı KENT'dir. KENTin Türkçeliği, Divân (Dizin 300) da belirtilmiş olduğundan, buralara ad verenlerin Türk oldukları da anlaşılır.

Bunun tarafımızdan yapılmış bir benzetme olmadığını gösteren başka tanıklar da vardır. Arapların bu bölgeye verdikleri KARAY adı da Türkçedir. Şecere-i Uşai Türkiye yazarı, Oğuz Han'ın altı oğlunun cariyelerinden olan torunlarını bildirirken KARAYLI uruğunu da saymaktadır. (II. T. T. K. s. 924)

ÂRAMİ'lerin de bu bölgeye verdikleri BES KARDU adı yine Türkçedir. KURDU'daki "DU" eki daha önce bildirdiğimiz gibi memleket anlatan bir ek olduğundan, atılınca KAR oymağı ortaya çıkar. S-Ş değişimi ile BES de, BEŞ olacağından BEŞ-KAR'ın yine bir Türk oymağı olduğunda şüphe yoktur.

Türk oymaklarının, sayılı adlar aldığı ÜÇOK, BEŞUYGUR DOKUZOĞUZ, ONGUR gibi (BES-KARDU'yu da BEŞKAR yurdu olarak ele almak tamamen yerinde olur. Esasen KARDU, KARAY, KARYA hepsi KAR kökünden gelen memleket ve oymak adlarıdır, Çeşitli milletlerin aynı bölge hakkında kullandıkları adlar hep KAR uruğu üzerinde birleşmektedir. KSENEFON'un da temas ettiği gibi, ne İRAN'lılara ne de ERMENİ'lere boyun eğmeyen KARDU'ların bugün ÖN-ASYA da oldukça geniş bir alanı kaplayan topluluğa da adını veren bir uruk olduğu 20. yüzyıl başlangıcına kadar kabul olunmakta idi.

KARDAKA, KURTİE, BAKARTA, KARAY, KARDUKH, GORDO, KARDU, gibi her kavmin ağzına göre uğradığı değişmelerden sonra, KÜRT kılığına girdiği ileri sürülüyordu. Fakat asıl adının ne olduğu bellibaşlı dört ırk bölümünden yani ARÎ, SAMÎ, HİND-U AVRUPAÎ, ORAL ALTAİK(Ural Altay) ayırımlarından hangisine mal edileceği bir türlü aydınlatılamamıştı.

Bu yönden yapılan araştırmalara da kısaca bir göz gezdirelim.

Yine İslâm Ansiklopedisi'nde MİNORSKY bu uruğun İRANLI olduğunu açıkça savunmağa cesaret edemediği için, "esas itibariyle Ksenefon devrinde DİCLE'nin şimalinde ana kütleden ayrı kalmış İranî bir kabileye tesadüf edilmesi olmayacak bir şey değilse de, KARDUKH'ların kavmi vasıfları hakkında bir hüküm verebilmek için ancak isimlerinin lehâdetine dayanılmaktadır" dedikten sonra, bu yolda ileri sürülen çeşitli görüşleri saymaktadır.

Bunlar sıra ile şu yolda özetlenebilir.

"Bu ismin SAMÎ benzerleri de olduğu, Akatça ve Asurca'da "Kardu"; kuvvetli, kahraman, "Karda" kuvvetli olmak anlamına geldiği söylenmiştir." Buna karşılık KARDU'nun Türkçe'de de anlamı vardır ve yine "Kar" kökünden gelmektedir. Divan-ı Lügati't Türk (Dizin s.419) de, fındık büyüklüğündeki buz parçalarına "Kardu" denildiğini yazar. Bu kelimeyi Asurca'da olduğu için SÂMÎ saymak da kolay değildir. Zira Asurca'da Sumer ve Akatca'dan alınmış birçok sözler bulunmaktadır. ASUR'ların düşmanlarına cesur ve kahraman adını vermeyecekleri de bir gerçektir.

Yine; "KARDU'lar daha ziyade ASURİ aslından gelme URARTU (Uraştu) adı ile (M. Ö) IX. asırdan başlayıp (MS) VI. asır başlarına kadar kuvvetli bir hükûmet kuran bir kavim olarak tanınmaktadır ki İBRÂNİ'ler bunlara ARARAT, bâzan da YUNANLI'lar ALARODYA adını verirlerdi" denilmektedir.

Burada "URARTU" sözünün ASURİ aslından gelme bir ad olduğu ve SÂMİ dilden bulunduğu ne ile bellidir? ASUR yazıtlarında bu ada rastlanması, bunun onlar tarafından URARTU'lara verilmiş bir ad olduğunu göstermez.

(Devamı var)

VATANDAŞ'DAN İRİBAŞ'A ARZUHAL

Uzak durma, yakına gel yakına;
Aha dillerimiz sor da çare bul.
Eridik, tükendik yana-yakıla;
Aha küllerimiz, ser de çare bul.

Gam kervanı sırtımızdan geçiyor;
Bebekler su diye mikrop içiyor;
Üç günlük gelinler ekin biçiyor
Aha hallerimiz derde çare bul.

Bıktık yeter.. otuzu yok, kırkı yok;
Bizde akıl, sizde vicdan, korku yok;
Asfaltı yok, meydanı yok, parkı yok;
Aha yollarımız, dur da çare bul.

İki bilen on mideyi besliyor;
Kara çıban gövdemizi süslüyor;
Palavranız beynimizi pisliyor;
Aha illerimiz, gör de çare bul.

Yokluktan bağrımız dilim dilimdir;
Haftalar işkence, aylar zulümdür;
Yirmi yaş kocalık, otuz ölümdür;
Aha yıllarımız, gir de çare bul.

Vuruldu kuşumuz, kalkmaz yuvadan;
Umudumuz yoktur derde deyadan;
Erkeksen çal, söyle bizim havadan;
Aha tellerimiz, kır da çare bul.

Etimiz kesilse kanımız akmaz;
Dost olan oturup, geriden bakmaz;
Doğarken kırılmış, duaya kalkmaz,
Aha kollarımız, sar da çare bul...

Abdurrahim KARAKOÇ

DOĞU VE

I- GİRİŞ

Bir plân içinde Doğu Anadolu'nun kalkınması fikri, ilk defa 1960 yılından sonraki siyasî, sosyal ve iktisadî alandaki değişmelere bağlı olarak belirmiştir. Anayasa değişikliğinin ortaya koymuş olduğu bu yenilik, birçok Batı yazarlarının da işaret ettiği gibi, Türk sosyal yapısının evrimi sonucu meydana gelmiş olmayıp, daha ziyade zorlama (induced) suretiyle vuku bulmuştur. (1) Böylece organik bir gelişme yerine dıştan gelen ya militarist, veya siyasî liderlik hareketleriyle sosyo-ekonomik yapıda bir takım değişmeler uygulama alanı bulmuştur.

1960 Anayasa hareketi aynı zamanda hükûmet felsefesinde de geniş ölçüde değişmeler meydana getirmiştir. Çünkü, İkinci Cumhuriyetin kurucuları, Türk halkının refâhının gelecek hükûmetlerin esas görevi olduğuna inanıyorlardı. (2). Keza Doğu ile Batı bölgesi arasında yıllardır süren dengesiz gelişme aydınve halk tabakasında beliren bu yeni halka yönelme eğilimi dolayısıyla tasvip ve teşvik de görüyordu.

İlk önce bir devlet siyaseti olarak Plânlama Teşkilatının Doğuya uzanması, Muş ilinin pilot bölge olarak seçilmesi, sağlığın sosyalizasyonuna Doğu bölgesinden başlanması, dengeli kalkınma fikrinin Doğu şartlarını gözönüne alarak ortaya atılması, bilim adamlarınca bölgenin sosyal, ekonomik ve tarımsal meselelerine el atılması sonucunu yaratmıştır.

II- YÖNTEM

Bu araştırma, Doğu bölgesinin kalkınması husûsunda çok az sayıda yapılmış olan denemelerin sonuçları üzerine kurulmuş değildir. Bir defa imar ve İskan Bakanlığı ile Köy İşleri Bakanlığına ait İl Envanterleri ve DPT'nın "Türk Köyünde Modernleşme Hareketleri" adli tarama tipindeki çalışmaları bazı yabancı (x) ve yerli araştırmacılar dışında bu bölgeye ait sosyal yapı incelemesi mevcut değildir. (3) Envanter çalışmalarında bölge kültür ve teknik yapısını verecek mahiyetten çok uzaktır. Sadece illerin ekonomik, ziraî, sağlık, kültür v. s. bakımından dökümünü ortaya koymaktadır. Adetâ bölgenin iskeletini tesbittir. Bu veriler saha çalışmalarının teknik ve metodlarıyla desteklenmedikçe ruhsuz kalacaktır.

Bunların dışında Doğuya ait sosyo-kültürel çalışmalar bir kaç makale (4), köy ve ilçe monografilerinden ibarettir. Bu bakımdan Doğunun kalkınmasında ileri süreceğimiz görüşler, malzeme ve kaynak eksikliği dolayısıyla istenilen amacı hiçbir vakit gerçekleştiremeyecektir. Sonra bölge kalkınmasına âit bu araştırmada ikinci önemli husus ta az gelişmiş veya gelişmiş toplumlardaki sosyal yapı değişmelerine ait modellere sık sık temas etmiş olmamızdır. Biliyoruz ki, sistemler ne olursa olsun kalkınmanın gerçekleştirilmesindeki ana hedefler müşterek bir mahiyet arzederler. Öyleki kalkınmada toplumların kazandığı tecrübe ve ustalık en büyük yatırımdır.

Azgelişmiş ülkelerin deneme ve yanılma yoluyla kazandıkları bu eğitim, sosyal yapının gerektirdiği şartlara uygun gelmediği müddetçe bir adaptasyondan öteye geçemez. Çünkü, yukarıda ifâde edildiği gibi, kalkınma holistik bir yapı arzeder. Yani toplum bütün yönleri ile kalkınmaya iştirak ederse beklenilen fayda sağlanmış olur. Meselâ ekonomik yapıda meydana gelen bir değişme, kültürel değerler sistemini de hesaba katmak zorundadır. Aksi takdirde kültürde beliren mukavemet unsurları gelişmeyi engeller Bu araştırmada, Doğu bölgesinin kalkınma hedefleri için, bu dengeli faktörlere bilhâssa işaret etmeyi faydalı buldum.

III. BÖLGE KAVRAMI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Doğu bölgesi kalkınması tezi ortaya atıldığı vakit,

SİZ DE BİRGÜN GÜLECEKSİNİZ... SİZİ DE OKŞAYAN BİR EL OLACAK..

İNSAN MESELESİ

PROF.DR. ORHAN TÜRKDOĞAN

bölge teriminden neyi anladığımızı belirtmemiz gerekir.Eğer bölgede meselâ sadece coğrafî veya fizikî bir yapı fikri kastediliyorsa, o zaman kalkınma teorisini bu değişkene göre tesbit etmek gerekir.Bunun gibi toprak altı ve toprak üstü ürünlerine öncelik veriliyorsa,bu defa kalkınmanın stratejisi bu verilere göre önem kazanmış olur. Bu bakımdan bölge fikrinin değişik açılardan kısa bir tahlilini görmek faydalı olacaktır.

a) Türkiye'de bölge fikrinin bir geleneği yönlere göre tesbit edilmiş şekli ile ortaya çıkar.Öyleki,Doğu-Batı Anadolu farklılaşmasında hâkim olan felsefe,bu cihet yön husûsudur.Böyle bir ayırım bölge sosyolojisi gelişimi için belirsiz ve gerçek yapı şartlarından yoksundur.

b) Tarımcıların daha önce kabul ettikleri bir sınıflama da Türkiye'yi 9 bölgeye ayırmak fikridir.Bu da yerini 1941 yılında Birinci Türkiye Coğrafya Kongresinde kabul edilen 7 bölge ayırımına terk etmiştir.Bu bölgeler arasında yüzey şekilleri,iklim, tabiî bitki örtüsü,nüfus yoğunluğu insanların yaşayışları ve geçimleri bakımından çeşitlilik görülmektedir(5).Besim Darkot'a göre:"İktisadi coğrafya olaylarının Türkiye gibi büyük bir memlekette tabiat ve yaşayış şartları bakımından farklı bölgeler arasında gösterdiği değişiklikleri incelemek,yurdu tanımak için lüzumludur.Bununla beraber,memleketin ne şekilde bölgelere ayrılacağı noktasında tam bir düşünce birliğine hâlâ varılamamış bulunuluyor"(5). Bu görüşte bölge ayırımının zaruretine işaret edilmekle beraber henüz artaklaşa kullanılabilecek bir tasnif husûsunda karara varılmadığı anlaşılmaktadır.Nitekim Helling (6) bir araştırmasında bu ayırımın "tüm bir anlayış için faydalı bir zihnî âlet olmaktan ileri geçemiyeceğine işaret etmekte ve ayırım hatlarının bir gerçekliğe sahip olmadığını" ifade etmektedir.

c) Diğer bir bölge ayırımı da Samsun'dan İskenderun'a veya Trabzon'dan urfa - ya çizilen hatların doğusunda kalan bölgeler fikridir. Bu tasnif içinde, genişletilmiş ve daraltılmış olmak üzere , Doğu Bölgesi anlam kazanmaktadır.Doğu Bölgesinin bu metodla sınırlandırılması da sun'i bir ayırımından öteye geçemez.

d) Sonuncu ayırım da Helling'lere aittir.Onlar Türkiye hakkındaki bu bölge ayırımının kültürel esaslara istinat ettiğini ileri sürmektedirler(7).Helling'e göre, Türkiye: 1)Marmara ve Ege ile Antalya ve Akdenizi alan Levant bölge; 2)Orta Anadolu; 3) Güney Doğu olmak üzere üç kültür bölgesine ayrılır. Bu bölgeler ayırımında,dil,etnik grup ve şehirleşme derecesi ile yerleşme şekli esas olarak ileri sürülmektedir. Bu ayırımda Orta ve Kuzey Doğu bölgeleri,Güney Doğu Bölgesinin şartları içinde incelendiği için yeterli değildir.

e) Bu sonuncu ayırım şekli ise bölge sosyolojisi - nin gerçeklerine uygun olarak yapılacaktır.

Ülkemiz,geniş ve birbirinden farklı bölgeleri kapsar ve Doğu ile Batı arasında kilit noktasını teşkil eder. Günümüz sosyal ve ekonomik değişmelerinin seyri ve derecesi bölgenin fizikî ve sosyokültürel yapısına göre farklı durumlar meydana getirmektedir.Kanaâtımıza göre bu değişmeler çerçevesi içinde bölge kavramını değerlendirmek daha faydalı olacaktır.Bunu yaparken de,benzer kültür özelliğini meydana getiren sahalar bir bölge olarak düşünülemez. Genellikle bir bölge: Komşu - luk ve cemaat(Community) esasına dayanan küçük mahalli gruplardır.Böyle bir bölge içinde yaşayan halk,kültür değerleri,hayat tarzları, çiftçilik,arazi tasarruf tipi,iklim ve yaşama seviyesi bakımından bölgeler arası benzerliklere nazaran daha büyük benzerliğe sahiptir(9).Böylece bölge fikri sosyo-kültürel ekonomik,ziraî ve coğrafî unsuralara dayanmalı ve mahalli toplumlar arasında yakın benzerlik özelliğini taşımalıdır.Türkiye'nin kalkınmasında böyle bir bölge anlayışı her şeyden önce çalışma sahalarının birer anatomisini ortaya çıkartığı için, kâğıt üzerinde inceleme yerine,bilgiye dayanan gerçekçi birgörünüşün tahakkukunu sağlar.

Bölge araştırmasında ikinci derecede bir kavram daha kullanacağız.Bu da blok fikridir.Bloklar,bölgelere nazaran daha yoğun benzerlik sahalarını gösterecek;blokların birleşmesi ise bölge fikrini verecektir.Doğu bölgesinde de başlıca bloklar şunlardır:

a)**Yer altı servetleri bloku:** Bunlar Batman,Garzanpetrol sahaları ile Divrik'e kadar uzanan Murgul ve Ergani demir ve bakır bölgeleri ve Gülaman linyit merkezleridir. Doğuda ağır sanayi bu yer altı servetlerinin bulunduğu alanlarda başlatılmalıdır.

b) **Hayvancılık bloku:** Kars, Ağrı,Van,Muş,Bitlis ve civar bölgeleri içine alır. Hayvan ürünlerinin değerlendirilmesi için bu blok en hayati olanını teşkil eder.

c)Nüfus artış oranının yüksek olduğu yer bloku: Muş, Ağrı, Hakkari,Siirt, Bitlis, Mardin,Bingöl ve Van Türkiye' de doğum oranının yüksek olduğu bu blokun kapsamına girerler.Aile planlaması yönünden kalkınma projeleri öncelikle bu bloktan itibaren çözümlenmelidir.

d)Okuyup yazma bilme bloku: Türkiye'nin okuma-yazma oranının en düşük olduğu blok Ağrı,Hakkari,Siirt,Bitlis,Bingöl,Mardin,Muş ve civarları - dır.Ekonomik kalkınmada en iyi yatırım eğitim olduğuna göre,bu blok kalkınmanın ilk hedeflerini teşkil eder. Hattâ diyebiliriz ki,bu blok Türkiyede tipik geleneksel(tradi- tional) toplum biçimini yansıtır.

e)Dil ve etnik gruplar bloku: Adana, Hatay,Marmara civarları hariç,Türkiye'nin batı kesimi ana dil bakımından, homojendir.Fakat Doğu kesiminde bilhassa Hakkari,Mardin Diyarbakır,Urfa,Van,Siirt,Bitlis,Muş,Bingöl,Tunceli, Ağrı, Elâzığ,Kars,Malatya Batı ile tezat teşkil edecek durumdadır.Mütecanis(heterojen) bir yapıya sahiptir."Kürtçe konuşanlar bu blokta nüfusun 9/10 nu teşkil ederler.(14 il)(10)

Göç, sağlık,şehirleşmeve benzeri unsurlara göre bu blokları genişletmek mümkün.Genel olarak bu 5 bloku ihtiva eden sahalar Doğu bölgesini tayin eder.Her blok kendi içinde sıkı bir kültürel benzerliğe sâhiptir.Bloklar arası benzerlik,bölgeler arası benzerliğe nazaran daha fazladır.Doğunun kalkınmasında bu bölge-blok farklılaşmalarının temel nedenleri bilim adamları tarafından tesbit edilip, geniş bir reperküsyona- yani, bölgenin özelliklerini ayrıntılarına kadar araştırma- tabî tutmadan kalkınmayı yürütmenin plânlı olamayacağı, kanaâtindeyim.

Bölge ve blok esaslarına göre kalkınmayı ele almanın bir diğer önemli hedefide,başlıca üretim kaynaklarını nerelere teksif etmemiz gerekiyorsa onu gösterir.Meselâ,Birleşik Devletlerde İowa,Amerika'nın mısır üretim merkezini teşkil eder.Bu da bizde her yerde mısır yetiştirme sistemi yerine mısır üretimini belirli merkezlere toplamak suretiyle zirai-endüstriyel faaliyetler için pazar,taşıma ve stoklama imkânlarını sağlar.Bu bakımdan Doğu bölgesinin kalkanması toprak altı ve toprak üstü servetleri ile onu işleyen insanların kültürleri arasındaki ilişkiye göre bir bütün olarak ele alınması gerekir.

(Devamı var)

YIL BIN DOKUZ YÜZ YETMİŞ DOKUZ, BURASI DOĞU...

DİL BAKIMINDAN

GİRİŞ:

Son bir asır içerisinde; gerek Türkiye'de ve gerekse Türkiye dışında, özellikle Avrupa'da; "KÜRT" diye vasıflandırılan cemaatler hakkında, çok şey söylendi. Çok şey yazıldı ve çok şey çizildi. Hem müsbet, hem menfî. Stratejik ve jeopolitik bakımından dünyanın en mühim bölgelerinden birini teşkil eden ve bilhassa dünya petrol üretiminin de üçte ikisine sâhip olan Ortadoğu'nun; Türkiye, İran, Irak, Suriye gibi memleketlerinde dağınık bir şekilde çoğunluğunu göçebe ve aşiretlerin teşkil ettiğiKÜRT toplulukları hakkında,kendilerine "İlim Adamı" sıfatını yakıştıran ilim tahripkârlarının niçin bu kadar kafa yorup "İlim"(!) yaptıkları, ayrı bir yazının konusudur.Bu "ilim adamları" (!)nın Rus, İngiliz, Fransız v.b. milliyetlere mensûb olmaları da, dikkati çeken başka bir hususdur.Biz bu yazımızda konunun derinliğine inmeden, kısa ve öz olarak,bazı noktalara değinip, Kürt topluluklarının konuştukları "DİL" meselesi üzerinde duracağız Şimdilik bu "DİL" mevzuûnunda teferruatına inmeden, bir "deneme" mahiyetinde olan bu araştırmada, Kürt dili üzerinde yazılıp, çizilenleri özetleyerek, bunlara karşı eleştirilerimizi yapacak, bugüne kadar el sürülmeyen konulara da temas ederek "DİL" meselesinde gerçekleri bir bir ortaya sereceğiz.

BÂZI HATIRLATMALAR:

Hiç süphesiz, KÜRT toplulukları konusunda bugüne kadar esaslı araştırmalar yapılamamıştır.Daha doğrusu, hiç kimse yapamamıştır.Az çok merak ederek üzerinde duranlar ve yazı yazanlar da, incelemelerini yalnız eski çağlardan kalan pek az ve yanlış bilgilere dayamaktadırlar.Bugün "KÜRT" adı altında anılan bu cemaatleri, hiç bir ayırıma yer vermeden umûmî olarak ele almak,onları yakından bilmemenin,tanımamanın sonucudur.

Asırlardan beri büyük güç yollarının üzerinde bulunan bu bölgedeki değişmeler gözönüne alınmadan ve bunları yerinde inceliyerek esaslı bilgiler edinmeden,varılacak hükümler de doğru ve gerçek bir mana ifade etmez.

Bir uruğun, bir boy veya kabilenin ya da kavmin kökünü, o topluluğun yalnızca adı üzerinde yapılacak yaklaştırmalarla ortaya çıkarmaya kalkmak, her zaman için hatâlı sonuçlar verir.

"KÜRT" sözü üzerinde şimdiye kadar ilim âleminde yapılan hatâlı araştırmalar bunun en güzel misâlini vermektedir. Eğer bu araştırmalar, bir de bâzı siyâsî amaçlarla yapılmış olursa, o zaman zâten karanlıklar içinde olan bu konunun aydınlanabilmesi, elde bulunan yanlış bilgilerle daha da güç bir hâl alır.En iyisi bu yolda araştırma yapacak olanlar, şunun bunun fikrine göre değil, eldeki mevcud klâsikleri ve tarafsız kalmış yazarların görüşlerini teker teker süzgeçten geçirdikten sonra, hükmünü vermelidir.Yoksa yanlış bilgilerin tesiri latında kalmamak için, elde bulunan bilgileri bir tarafa bırakarak yeniden ve baştan başlar gibi, işe koyulmak mecbüriyetindedir.

Bu konuda eser vermiş Avrupalı bilgin ve seyyahların bâzılarının Türk milletini parçalamak ve bu suretle zengin petrol bölgelerini ele geçirmek amacı ile çalıştıkları ve Kürt'leri Türkmen'lerden ayrı bir "millet" olarak tanıtmaya ve onları "Hind-û Avrupaî" ve "Arî" bir köke dayamaya çalıştıkları görülmüştür.

Bu siyâsî amaçları güdenlerin dışında kalan bâzı sözde bilginler de, târih boyunca Türk saldırılarına uğramaktan doğan şuuraltı bir düşmanlık duygusundan kendilerini kurtaramadıkları veya önceleri bu tesir altında yazılmış eserlere kapıldıkları sık sık görülmektedir.Şu da bir gerçektir ki, kökü târih öncesine uzanan KÜRT boyunu, öyle iki-üç aylık seyâhatlerle ortaya çıkardıklarını sananlar da hep yanılmışlardır.

Her biri ya bir görev sırasında veya bir gezi dolayısıyle bir iki ay içinde, daha çok "yetkisiz" kimseler tarafından yapılan bu araştırmalar,eksik bir görüşün ortaya konması şeklindedir.Az çok yetkili kişiler de, yine kısa incelemelerinde kendilerinden önceki hatâlı araştırmaların etkisinden kurtulamamışlardır.

Şimdiye kadar yapılan bütün araştırmalarda "KÜRT"ler bir toplum olarak ele alınmış, bunun için de yanlış sonuçlara varılmıştır.(x) En doğru yol, yakın zamana kadar âşiret hayatını sürdüren ve hâlâ anılarını ve birliğini koruyan bugünkü oymaklar, âşiretler üzerinde, târih boyunca yapılacak araştırmalarla bulunabileceği kanaâtindeyiz.Kürtlerin; Kurmanç, Guran (Zaza), Soran (Kelhur), Lur, olmak üzere başlıca dört büyük gruba ayrıldığı ve her gurubun da yine çeşitli kollardan meydana geldiği gerçeği gözönüne getirilmediği içindir ki, konu çıkmaza sürüklenmiştir.Böylece mesele, büsbütün karışmış ve içinden çıkılmaz hâle gelmiştir. Ne yazık ki, bugün Türk târihinin kendisi bile henüz iyi bir araştırma ile ortaya konulmuş değildir.

Yeni yeni antropolojik ve etnografik buluşlar ve arkeolojinin verdiği kalıntılara göre, "Türk" oldukları ileri sürülen boy ve uruklara, hâlâ karşı koyan klâsik dilcilerin arkasından giden aksini savunmaya kalkışan bilginler görülmektedir.Ve bu bilginlerin(?) yazdıklarına dayanarak, onların izinden yürüyen Türk tarih yazarları da vardır(1).

Nitekim Rus yazarı V.MİNORSKY tarafından kaleme alınan İslâm Ansiklopedisi'ndeki "KÜRTLER" maddesi bunun en kötü bir misâlidir.

Hattâ Hazarlar'ın,Peçeneklerin,Kumanların, Hunların, Saka/İskit'lerin bile Türk olmadıklarını savunmaya kalkışacak kadar ileri gidenecnebi yazarlarının, "Kürtler" hakkındaki söz ve tutumlarına da inanmamak gerekir.Ne var ki; siyâsetleri icâbı, başta Sovyet Rusya olmak üzere,diğer sömürücü güçler, el attıkları bu meseleyi de, kendi menfaatleri doğrultusunda ele almış ve Kürtlerin kökünü izâh ederlerken, her biri ayrı ayrı görüşler ortaya atmışlardır.Fakat yalancının mumu yatsıya kadar yanar.Bu saçmalıklarla,bu yalan dolanlarla kazdıkları kuyuya, yine kendileri düşmüşlerdir.İleri sürdükleri iddiâlara kargalar bile güler.

KÜRTLER İNGİLİZ KÖKÜNDEN Mİ?

Bakınız; VON LUSCHAN'ın yaptığı bir seyâhat sırasında gördüklerini, Rus yazarı ve aynı zamanda Petersburg (Leningrad)ilimler Akademisi üyesi olan BAZİL NİKİTİN şöyle nakleder: "Von Luschan'ın Nemrut ve Zencirli yöresinde (Karakuş yakınındaki Kommargene'de) antropolojik yönden titizce incelediği batı Kürtleri bambaşkadırlar. Bunlar arasında hayli büyük oranda sarışın ve dolikosefal tipler vardır.Von Luschan'ın bu gözlemlerden çıkardığı sonuç şudur:

"Kürtler başlangıçta mavi gözlü ve dolikosefal bir kavimdiler" Daha sonra, Von Luschan'ın; "bu en eski(sarışın ve dolikosefal) Kürtlerin Avrupa'nın kuzeyinden geldiklerini" yazdığını, söylüyor Bazil Nikitin(2).

VON LUSCHAN;Kürtlerin Türkiye, İran Irak ve Suriye'ye, Kuzey Avrupa'dan geldiklerini söylerken, ona benzer başka bir Avrupalı yazar da Kürtlerin kökünü İngilizlere dayamağa gayret sarfetmiştir.E. SOANE, "Gizli Kisve Altında Mezopotamya ve Kürdistan Gezisi" isimli eserinde şunları söylüyor:

"Kürd'ü fizik yapısı bakımından ele alırsak, aralarında bir çok mavi gözlü, sarışın insan vardır ve bu tipteki Kürt çocuğu, İngiliz çocukları arasına bırakılırsa onlardan ayırdedilemez, çünkü beyaz tenlidir(3).

KÜRTLER RUS KÖKÜNDEN Mİ?

Bu saçmalıklardan sonra,şimdi de bir Rus olan BAZİL NİKİTİN'in kendi görüşlerine bakalım.

Kürtçe şarkı ve türkülerin bâzılarında geçen "Hay leyli, hay leyli" gibi nakarat mısraları ve sözleri için,BAZİL NİKİTİN şunları söylüyor:

"Rus halk şarkılarına yaklaşır bu yönden: Rus halk şarkılarında da "ay lüli, oy did lado" v.b. ses taklitlerine rastlanmaktadır" (4)

Tabii ki, Türk şarkı ve türkülerindeki "hay leyli, hay leyli" lerden habersiz değildi her hâlde Nikitin. Onları yazmak işine gelmiyordu çünkü.Rus yazarı Nikitin'in şu meşhur(!) sözlerine bakalım şimdi:

"Kürtler, ırk, dil, din,gelenek ve toplumsal yapı bakımından Türk komşularından tamamiyle farklıdırlar" (5).

Evet,

Bazil Nikitin ve benzerlerinin gözü Türkiye topraklarında,Ortadoğu'da ve petrol (neft)de olduğu müddetçe; Kürtler, (onlara göre) Türkmenler'den her bakımdan farklıdırlar.Zekâya,mantığa bakınız...

Bunlar, konumuzun dışında olduğu için geçiyoruz.Yabancı yazar ve çizer takımının Kürtler hakkındaki görüşlerinden verdiğimiz bu birkaç misâl bile,onların Kürtler için ne düşündüklerini izah ettiği gibi, Kürtlere yaptıkları ihâneti ve indirdikleri darbeyi de çok açık bir şekilde sergiliyor...

DİLLERİN DOĞUŞU HUSÛSUNA KISA BİR BAKIŞ:

Yalnız bugünkü konuştukları dili esas alarak kavimlerinkimliklerini bulmaya çalışmanın doğru bir yol olmayacağı, artık bugünün tarihçileri tarafından da benimsenmeye başlanmıştır.

Aynı zamanda dillerin doğmasında ; doğudan Avrupa'ya aynı kaynaktan gelen göçlerin, çeşitli yollar seçmesinin ve ulaştırma araçlarının azlığının bölgeler arasında tam bir kaynaşma olmamasına sebep olduğu da öne sürülmeye başlanmıştır.

O halde bu aynı kaynak neresi olabilir? Bir kısım bilginler bunu Orta-Asya, diğer bir kısımı ise buna komşu olan kuzey doğu-Asya olarak göstermektedir.

Bu yerin bulunabilmesi için bütün târih boyunca göçlerin nereden geldiklerine bakmak, durumu yeter derecede aydınlatabilir.

Özellikle Avrupa'ya gelen göçler, başlıca iki yoldan ilerlemişlerdir. İlk çağlarda; Güneyden,İran üzerinden Kafkaslar ve Anadolu'dan geçerek; sonraları Cumudiyeler eridikçe ve güneyde yeni göçlere karşı dayanma gücü arttıkça Hazar Denizi kuzeyinden,Ural dağları güneyinden, kuzey ve batı Avrupa'ya doğru olmuştur.

İlk gelenler, sonradan gelenler tarafından daha ilerilere atılarak Fransa ve İspanya'ya kadar sürülmüşlerdir.Batı Anadolu'ya gelenler ise koloniler tesisi ile başlayarak Adalara,Akdeniz kıyılarına ve Trakya'ya yayılmışlardır...

Bunun en iyi misâlini HERODOT vermektedir:

Göçlerin sebepleri çoktur.A.C. Haddon'un, Türkçeye çevrilen "Kavimler Muhacerati" adlı eserde çok güzel açıklanmıştır.Yalnız biz buna ek olarak bir sürü tahminlerden daha çok tarihin kaydettiği tipik bir misâl vereceğiz.HERODOT'da Lidyalıların 18 yıl süren kıtlıktan sonra halkı kurâ ile ikiye ayırarak bir kısmının gemilerle yurt aramaya gönderildiği yazılmaktadır.
Aynı kavmin birçok bölgelerde adlarına rastlaması, o kavmin tamamının bir göçe katılmadığını da göstermektedir.Söylentilere dayanan yakın târih çağı ile yazıtlara dayanan ilk târih çağlarında,gördüğümüz bütün göçler dikkatle incelenecek olunursa, hep Orta-Asya'dan çıkmaktadır ve bu olay bütün bir tarih boyunca da böyle devam etmiştir.

KÜRTLER

DR. MİRZA APOHAN

O halde sebepler ne olursa olsun, bilgimiz dışında kalan tarih ve söylentiler öncesi göçlerin de başlangıç yerinin burası olduğunda şüphe kalmaz.Ortada bir Hint göçü,bir İran göçü,bir Çin göçü yoktür.Aksine olarak her çağda buralara uzanan göçlerin Türkler tarafından yapıldığı görülmektedir.Orta-Asya'da özellikle Türkistan'da,çok eski çağlarda kurulmuş bir medeniyetin varlığı,bugün oralarda yapılan kazılarla gün ışığına çıkmış bulunmaktadır. Bu medeniyete sâhip insanlar, gördükleri her hangi bir yaşama zorluğu karşısında tamamen veya kısmen yerlerini bırakmak mecbüriyetinde kalmışlardır.Bu ilk çağlarda göçler ,topluluklar hâlinde başlamış, yenebilecekleri veya boş buldukları taraflara doğru yönelmiştir.Bâzen gittikleri yerlerde azınlıkta kaldıkları için,bulundukları yerlerin dilini kendi kültürlü dillerinden de katarak benimsemişlerdir.

Arkadan gelenler de onlar katıldı ve uydular.Fakat daha büyük göçlerin arkası kesilmediği için,ilk gelenler çok kere bulundukları yerlerde tutunamıyarak daha ilerilere kaydılar ve bu defa da orada dillerinde yeniden bir takım değişiklikler yapmaya mecbûr kaldılar ve bu suretle geçtikleri yerlerin yüzyıllar boyunca dillerini benimseye benimseye artık bıraktıkları yerlerdeki veya başka yollardan ilerleyen soydaşları ile anlaşamayacak şekilde dil farkları belirmeye başladı.Bu suretle çeşitli yönlerde,çeşitli yollardan ilerleyen kollar, zamanla anaları bir olan yeni yeni diller meydana getirdiler.

Dilciler bu dil farklarını ırklar üzerinde değil, yollar üzerinde aramaya kalksalar, daha doğru bir yol tutmuş olacaklarını sanırız.

Şimdi şu soruyu soralım:

Bütün dillerin kökü nerededir?

Burası Cermenler'in bulundukları kuzey Doğu-Avrupa olabilir mi?

Dil bilginleri bütün dillerin bir merkezden ayrıldığında birleşmişlerdir. Bunun neresi olacağını da araştırmışlardır.

Bunlardan bir çoklarına göre "İranlılarla Hindliler,"Arya" adı altında toplu bulundukları bir çağda, kendilerini Asya'ya götürmüş olan göçün anısını hâlâ sakladıkların" ileri sürmüşlerdir.

Cermen dilcilere göre; "Avrupa'dan Asya'ya doğru bir muhaceret "Arya" dilini yaymış ve Hindistan'a kadar dayanmıştır. Doğum yeri de Cermenler'in bulunduğu; meşe, Kayın, dişbudak ağaçlarının çok olduğu, kuzey-doğu Avrupa'dadır."

Bu görüş doğru olabilir mi?

Kuzey-doğu Avrupa'nın sık orman - lıkları, nehir ve bataklıkları,soğuk iklimi ilk insanların barınma güçlükleri dolaysıyla çoğalmalarına elverişli olmadığı gibi,etnoğrafik araştırmalar da buralarda yontma taş çağının Asya'dan daha çok uzun sürdüğünü, cilâlı taş süresinde ise dışarıdan gelen hayvan ve bitkilerin yeni yeni görülmeğe başladığını açığa vurmuştur.

Bu bakımdan ilk göçlerin de DOĞU'dan geldiği anlaşılmaktadır.

Ne târih başlangıcına yakın çağlarda ve ne de ilk târih çağlarında Avrupa'dan Asya'ya bir göçün gerçek varlığını göremiyoruz.

Esâsen kültürce ilerlemiş bu bölgeye ilkel silâhlarla birsaldırı da beklenemez.Cermen bilginlerinin bu iddiâlarına yol açan olay, her hâlde, Asya'dan Urallar'ın batısına aşan ve Karadeniz kuzeyinden Balkanlar'a ve oradan da tekrar Küçük-Asya'ya sarkan bir takım küçük akınlar olsa gerekdir.Daha doğrusu Hind-u Cermen ve Hind-u Avrupaî diller akrabalığına yol açmak isteyen dilcilerin,bu ikinci derecedeki akınlar dolayısıyle yaptıkları tahminlerden başka bir şey değildir.Fakat bu akınların bir Avrupalı muhacereti şeklinde yorumlanmasına imkân yoktur.

Avrupa medeniyetinin doğması, ancak insanların tabiatla savaşabilcek bir medeniyete ulaşmalarından sonra olmuştur. iklimin ortaya çıkardığı güçlükler, yaşamayı sağlamak için çok çalışmayı gerektirdiğinden,tabiatla savaşta bu kabiliyeti kazanmış insanların, medenî araçların tekamülü sâyesinde,zamanla medeniyetin en üst katına çıkarmalarına yardım etmiştir.

İlk çağlardan orta çağın yarısına kadar bildiğimiz ve târihin kaydettiği bütün akınlar, İskender'in ki hariç.,doğudan batıya olduğu apaçık görülürken,tarihin kaydetmediği zamanlarda,batıdan doğuya, özellikle çok ilkel bulundukları bir çağda düşünülmesi aklın almayacağı bir iştir.Bu bütün bir târih boyunca "TURKO" diye adlandırılan Macarların kendilerine "Avrupalı" dedirtmek için, Türklüklerini inkâra kalkışmasına benzer.

CHARLES SEİGNOBUS, bu konuda özet olarak şunları söylemektedir:

"Biz Avrupalıları,yalnız bıraktıkları etnografik kalıntıları ile tanıyoruz. Onların ne ilk çağlardaki dillerini ve hattâ ne de kendilerine verdikleri adları biliyoruz.Ancak içinde kavim adları bulunan yazılı belgeler ya Yunanlıların veyahut da Romalıların eserleridir.Bunlar da özellikle savaşları anlatan şeylerdir ve bunlara verilen adlar da bu kavimler tarafından bildirilen isimlerdir.Ama Bunları kendileri mi takmışlardır,yoksa kavimlerin kendi adları mıdır ve Yunan,Roma dillerine geçerken nasıl bir değişiklik görmüştür? Bunları bilmiyoruz" (6).

Eğer kendi adları doğudaki Türklerde olduğu gibi bize kadar erişmiş olsaydı,belki bugünkü görüşler de çok değişecekti...

İnsanları bulundukları ve alıştıkları yerlerden çıkmaya zorlayan,ya çoğalmak ve bulundukları yerlerde gereği gibi beslenmemek veya iklim şartlarının değişmesi dolaysiyle daha elverişli alanlar bulmak veyahut da karşı koyamayacakları bir istilâcıdan korunmak amacından ileri gelmektedir.Avrupa'nın ilkel zamanlarda bomboş alanlarında böyle bir çoğalma sözkonusu olamayacağından, daha kuvvetli kavimlerin buraları istilası, ilk akla gelen şey olmak lâzım gelir (7).

(Gelecek Yazı :KÜRTLERİN ASYA ve AVRUPA'DA YAYILIŞLARI)

(x) Rus yazarlarından V. MİNORSKY misâl olarak verilebilir.Önceleri;"Kürtlerin -İranî bir kavim- olduklarını"İddiâ edip,Kürtlerin kökünü İranlılara bağlarken: sonra bu fikrinden cayarak, 1927'de yazdığı ve islâm Ansiklopesin'de yer alan; "Kürtler'in ırk,(soy,kök) bakımından değil de dil bakımından İranî kavimlerden sayılması" gerektiği yoluna sapmıştır.Yine V.Minorsky; "Kürtçe,Farsça'dan tamâmen ayrı bir mahiyet göstermektedir"demek suretiyle de, dil yönünden de Kürtlerin İranî olmadığını îtiraf etmiştir.Kürtlerin kökü meselesini tahriflerle ün yapan bu Rus yazarı,nihâyet 1938'de Brüksel'de toplanan"20.Uluslararası Doğu bilimciler Kongresi"nde açıkladığı bir tebliğinde de, Kürtlerin kökünü Med ve İskit/Saka (Turanî) Türkleri'ne dayamakta ve bu hâliyle gerçeğe bir nebze de olsa işâret etmektedir.(Bak.Bazil Nikitin,Kürtler C.1, sahife:31)

---

(1) Edip,Yavuz,Târih Boyunca Türk kavimleri, sahife: 9-259.
(2) Bazil Nikitin, Kürtler,C.:1,sh:49
(3) Aynı eser, sh:50
(4) Aynı eser,sahife:143
(5) Bazil Nikitin,Kürtler C.2 sf:216
(6) Charles Seignobus,Avrupalı kavimlerin Mukayesili Târihi sf:18
(7) Edip Yavuz,aynı eser S:92-93-84-85

OYUNLARINI BOZACAĞIZ

ŞADİLLİLİ VEDAT

Yıllardan beri, emperyalist devletlerin Türkiye üzerinde oynadıkları oyunlar,bugün had safhaya gelmiş, yeraltı ve yerüstü zenginlikleri ile tanınan bu güzel vatana nifak tohumlarının serpilmesiyle patlamaya hazır bir atom bombasının kapsülü haline getirilmiştir.

Yıllarca iktidarların gafletlerinden dolayı geri kalmış bir bölgenin insanları olan bizler, emperyalizmin, kapitalizmin ve komünizmin Türkiye'deki uşakları tarafından istismar edilerek, uşaklık ettikleri devletlerin menfaatleri doğrultusunda Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun saf, temiz ve mert insanlarını harekete ve devlete baş kaldırmaya yöneltmek için,var güçleri ile çalışmaktadırlar.

Türkiye'nin güçlenip kuvvetlenmesini istemeyen bu mihraklar Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde, ALEVİ-SÜNNİ, KÜRT-TÜRK ayırımını körükleyerek, bu bölgeleri emperyalist devletlere peşkeş çekmek için yoğun çaba sarfetmektedirler.

Bu bölge insanlarını Kürt diyerek Türk'den ayrı; Alevi diyerek İslâm'ın dışında göstermeleri, az da olsa etkisini göstermiştir. Bu gurupları meydana getiren insanların beyinlerinin iyice yıkanması ve şartlandırılmaları için de maddî imkânlar sağlanarak, Kürtçe-Türkçe dergiler çıkartılmış, bu konuda İngiliz ve Rus ajanlarının Türkiye'yi parçalamak gerekliliği prensibinden hareket ederek,yazmış oldukları kitaplarda amaçlarını belirtip ve aynı zamanda bu kitapları Türkçeye çevirtip dağıttırarak beyin yıkama faaliyetlerini açıktan açığa sürdürmektedirler.

CHP iktidarı ise, ilerde yapılması muhtemel bir genel seçimde bu bölgelerden oy toplamak için ses çıkarmayıp, bilâkis bu bölücü ve yıkıcı faaliyetleri yürütenleri şemsiyesi altına alıp himâye etmektedir. CHP bununla da kalmayıp daha ileri giderek 12 Mart döneminde Kürtçülük faaliyetlerine bilfiil katılan ve hakkında birbuçuk yıl hapis ve altı ay gözaltına alınma cezası verilen bir şahısa, kendi iktidarında Bakanlık vererek bölücü ve yıkıcıları âdeta taltif etmiştir.Zaten bu iktidardan da bundan başkası beklenemez.

Bizler kendimizi Türk'den ayrı bir millet olarak kabul etmiyoruz ve Kürt olduğumuzu da inkâr etmiyoruz. Çünkü Kürt ile Türk aynı ırktandır. Yani Turanlı'dır.

Emperyalist güçlerin yıllardan beri yapmakta oldukları, yalanlarla dolu ve hiçbir ilmî gerçeğe dayanmayan propagandalara inanan ve kendilerinin Türk'den ayrı bir millete mensup olduklarını sanan kişiler ise gaflet içerisindedirler... Biz, işte bu gaflet içerisinde bulunan kardeşlerimizin gafletten kurtulup gerçekleri görmelerini istiyoruz.

Doğulusuyla-Batılısıyla, Sünnisiyle- Alevisiyle, Türkmeniyle-Kürdüyle Türk Milleti bir bütündür, parçalanamaz.

Emperyalist devletlerin Türkiye'deki uşakları şunu iyi bilsinler ki, yapmış oldukları propagandalar geri tepecektir. Hevesleri kursaklarında kalacaktır.

Bizler yani Kürt diye nitelendirilen Doğulular olarak bu Milleti ve bu devleti böldürtmeyeceğiz, bilâkis güçlenip kuvvetlenmesi için her türlü imkânlarımızı seferber edeceğiz.Emperyalizmin ve onun Türkiye'deki uzantılarının her türlü oyunları,Doğulu gençlik tarafından bozulacaktır. Bu böyle biline...

Kahrolsun komünistler, bölücüler, bölgeciler ve **mezhep kışkırtıcıları**!..

Yaşasın Doğudaki **millî** birlik ve kardeşlik **mücadelemiz**!..

DAYIK A ZERO

HASAN KAYIHAN

Güneş Kardu düzlüğüne gelip abanınca, tekmil canlılar apansız soluya kalmıştı gene. Kuşlar kanat vuramaz, yılanlar ıslıklanamaz olmuştu. Sıcak, oluksuz bir bıçak gibi böylesine saplanıvermişti herbir-şeye. Toprağa doluşmuş tırnak iriliğindeki çakmak taşları, örsten fırlamış demir kıvılcımları gibi yakıcıydı. Can değemez. Değse, yanıp kül olur. Ne var ki, kalın kabuklarını zırhlamış iki kaplumbağa güneşin onca öfkesini umursamadan patikaya aşağı adımlanır idi. Arada bir öndeki durdukça, diğeri yetişip tos vuruyordu küt küt... Arkadaki gene yetti. Başını zırhını çekip yekindi "Küt!.." ikinci hamlesine niyeti yarıda kaldı. Taşlar sıkışıyor, toprak gümlüyordu, az gerilerinde. Bağrı açılmış, kuşak bağı gevşemiş bir kara gölge, çıplak ayakları sırtına vura vura koştu geldi. Kaplumbağaların üzerinde aşıp seyirtti, gitti. Gölgesi tostoparlaktı adamın. Abdo Ağa'nın bademliğine girince görünmez oldu. Sonra Küre tepesinin eteğinde beliriverdi. Kara Seydo, çaludan yapılmış bostan kulübesinde öğle namazına niyetlenmek üzereydi ki sağ yanından yıldırım gibi geçmekte olan Pışar'ı farketti. "N'olmuş buna diye söylendi. Meraklanıp bağırdı sonra:

-Lo Pışaroo!. Loo!..

Pışar, yüreğini alafa vermiş seğirtirdi öyle. Seydo'yu işitmedi. Lâkin berikinin merakında alaflanıvermişti. Bir kere daha bağırdı:

-Pışaroo!. Loo!...

Gene duyuramadı. Parmaklarını ağzına sokup ıslıklandı bu kere. Kaniya Reşo yolu düzlüğünde arkasından vınlayan ıslık sesi yetince, Pışar zınk diye adım bıraktı. Gözlerini iri iri açıp etrafa bakındı. Seydo ünledi:

-Ne oli keko, sana diyem?

Pışar, söylenecek oldu; önce gırtlağı, sonra dudakları kıpırdandı, lâkin ses gelmedi. Yutkundu. Fısıltı hâlinde dedi:

-Dayık a Zero..

Bir kere daha tekrarladı. Kara Seydo duydu. Islatıp başına bağladığı mendil yellendi tut ki; birkaç adım ırağına düştü. Omuzları çökülvermişti. "Dayık a Zero ha?" diye mırıldandı birkaç kere. Pışar'a doğru yürüdü. Pışar, soluklanmıyor, gözleri kıpırdamıyor, yüreği çarpmıyordu. Lâkin beyninde biteviye yankılanan yılan ıslıkları çizgi çizgi uzanıyordu. Kara Seydo'nun sesini duydu. Sanki yukarlardan gelirmiş gibi başını göğe kaldırdı. Bir kere de kendisi tekrarladı:

-"Nire gidisen?"

Düşünemedi, bilemedi, söyleyemedi. Neyi düşünecek, nasıl bilecek, ne söyleyecekti ki?. Kelimeler güneş ışınlarının kızgınlığınca dökülüdü dudaklarından:

-Ula bilisen ne olmiş Seydo... Bizim Dayık a Zero'yi cendermeler yakalamiş götürmişler...

-Sebebi ne gösteriler?...

-Ma bilmisen, benim için da!.

Seydo, Pışar'ın omuzuna el koydu. Bostan kulübesine doğru çekti. Sonra bağdaş kurdular. Seydo Pışar'a cıgara uzattı. Pışar almadı.. Yarısına kadar toprağa gömülü testiyi kavrayıp başına dikti. Uzamış sakallarından süzülen sular, bağrından aşağı kayıp indi. Seydo, onun rahatladığını görüp sordu:

-Belé, şimdi ne oli?

Pışar omuz çekti. Köye inip olanları duyduğunda, gözü birşey görmemiş, silâhını bile yanına almadan yola fırlamıştı. Lice yolu.ıraktı. Bildiği, oraya varacak, Dayık a Zero'yu kurtaracaktı. Dayık a Zero, altmışında bir ihtiyar anaydı. Pışar'ın anası... Yüreği jandarmanın gözettiği Pışar'dan yana vururdu hep... Lice dediğin az biraz ışık demekti Cumlaş köyünden yana. Çok çok korku. Mahpus demekti daha çok. Sonra hasret.. Pışar'ın kulaklarında bir baykuş pavkımasında üç kez yankılandı, âlâlem sözü... "Dayık a Zero oğlu için mahpus olmuş!. Dayık a Zero, oğlu için mahpus olmuş, Dayık a Zero, oğlu için mahpus olmuş!." Küre tepesi göçüp Pışar'ın üstüne indi. Suyu çekilmiş Kardu deresi, sanki sellere bürünüp Pışarı önüne katıp da sürükledi gitti... Pışar, fırlayıp ayağa kalktı... Ağzı kenetlenmiş, soluğu durmuştu. "Oof!" dedi. Yüreği üzre yumruk indirip "Of çilem of!. "Ben ki ağam bildim seni Mehmed Zeki Beg.. Kulun saydım kendimi.. "Var git" dedin, "Yur Muso'yu.." Vardım, vurdum.. "Kaç" dedin, kaçtım.. Anamı vermek var mıydı ele?"

Mehmed Zeki Beg dediği, Licenin hatırnazı. O istemezse, sular akmaz olur, şimşekler çakmaz. Pışar, Mehmed Zeki Beg ile açmıştı gözünü.. Onunla kapamalıydı hemde. Böyle demişti aşiret buyruğu. Küfretti herbir şeye ana avrat.. Seydo'ya söylenmeden yürüyüp gitti. Gün ikindiye devrilmişti. Lice; Pışar'ın ayakları dibinde hastalıklı bir çocuk gibi yatmaktaydı. Elsiz ayaksız. Dört bir yanına toprak yollar açılmıştı. Kasabanın .. beşyüz metre dışına kadar. "Al" demekti bu, "al gerisini de sen yap, Cumaşlı, Serdeli, Derkamlı.. Götürebilirsen, götür köyüne.." Pışar, tepedeki meşeağacının dibinde dikiliyordu. Az sonra varacak, "Ben Pışar'ım.." diyecekti. "Bırakın anamı alın beni..." Mahpushaneyi bilmezdi Pışar.. Ama çok şeyler duymuştu ondan yana.. Karanlık, öfke ve hasret.. Çok çok havasız dört duvar... İçini çekti. Kollarını kaldırıp gerindi. Lice minârelerinde okunan ikiadi ezanı tepeye ağır ağır ağıp Pışarın yüreğine değiyordu. Birdenbire içini bir ateş dağladı. "Allah" deyip kollarını sıvadı. Sonra acı bir bakışla çevresini süzdü. Kurnek yaylasında sanmıştı kendini. Buz soğukluğunda suların şarıldadığı... Yutkundu. Çömeldi. Ellerini toprağa basıp teyemmümle abdestlendi. Namaza durdu. Elhâm, bir büyük huzurun kapısını aralamıştı yüreğinde. Zamanı unuttu Pışar. Dayık a Zero'nun dizleri dibindeydi gene... Anası, kirli saçlarını okşuyor, yaralarla dolu yanaklarını öpüyordu... Kucağı genişti ve bir başka sıcaktı. Bir ara arkasından sesler geldiğini sandı, dönüp bakmadı. Kâbe'ye çevrilmiş yüreği sûre'de Peygamberinin avuçlarında atıyordu öyle.. Yüreği yani bedeni ve ruhû.. Hattâ Dayık a Zero, Cumlaş köyü ve Kara Seydo. Hem de Mehmed Zeki Beg, Muso ve mahpushane. Lice ve bütün memleket.. Asker arkadaşı Edirneli Cemal de.. Namazını bitirmişti. Hatim indirdiğinde okuduğu âyete başlamıştı şimdi de.. "Elif, lâm, mim.."

Güneş, dağların doruğunu aşmış, öte yana sarkmaktaydı. Ellerini yüzüne götürüp sürdü. Yavaşça ayağa kalktı. Hafif bir öksürük sesiyle sıçrayıp döndü. Üç jandarma ve Dayık a Zero, kendisini süzüyorlardı gözleri parıltılı. Pışar varıp anasının ellerine sarıldı. Yüzüne gözüne bakardı öyle. Belli ki, mor izler aramaktaydı. Bildi Dayık a Zero;

-Na.. dedi, seresker epeyi üzüldi, kehırlandi. "Anam.." dedi, "Pışar'ın kebaheti yoh.. Mehmed Zeki Beg belâ.. Bütün işi o açi başiniza. Biliyem.. Sizi bize dışmen edi.. Bızi size. Hâda'mız yek, peygember yek, Mıshef yek, devlet-ü milet û vetan yek.. O mezhep, bu mezhep yoh, hepimiz kardaş, hepimiz yek. Ecdat da ayri degil. Dinimiz da yek; İslâm. Anamsın.. Seni üzdüm. Gün gelir, devran döner, çile biter.. Memleket hepimizin. Estembolluyam. Müslümanam Hemi de Türk'em. Sen gibi. Sen özimizsen... Görecahsan bitecah çilemiz. Yakında. Yüregim yüreginde.. Gavur bölemiyacah birbirimizden.."

Pışar'ın gözleri bir hoş oldu. Dağların gerisinde kalan güneş tutki gerisin geri dönüp geldi. Jandarmalarla kucaklaştı.

-Bitecah.. diye bağırdı sonra, çilemiz bitecah.. Yolumuz Allah'a doğru. Ben, sen, o, yok artık. Biz varıh biz. Doği, bati, kuzey, güney her kuşe, her teref kalkınacah, yükseleceh, büyük devlet olacah Türkiyamız. Ezan sesinde kolkola giyip yürüyacağız, çilenin üstüne, karanlığın üstüne; yokluğun, yoksulluğun fakirliğin, fukaralığın, yalnızlığın üstüne.. Sömürenlerin üstüne.. Bölücülerin, ayırıcıların, fitnecilerin üstüne, üstüne... Allah bir çünki, vatan bir, millet bir...

Dayık a Zero'yu kucakladı sonra.. Cumlaş'a doğru, uzanan patikava sardı. Bir gün vızır vızır arabaların kayıp gideceği yollarını düşünerek. Bir türkü kovuverdi dağlara dağlara...

"Delilé delilé destané
Delile delilé destané
Awa hat û awa çu
Suwar hat û peya çu
Çavé mın çavé reş ket
Akıl û sevda pêra çu
Delilé delilé destané
Bu vatana kurbané
Ayyıldıza heyrané
Delilé delilé destané..."

Jandarmalar birbirlerine bakıp gülümsediler. Hiçbiri diyemedi ki, "Hey Pışar, seni Lice'ye götürmemiz lâzım.." Diyemediler..

-Dönelim.. dedi, başlarındaki çavuş. Pışar, yarın öbürgün gelir İnşallah beraat eder..

Sıcak çekilmiş, gecenin ayazı çökmeye başlamıştı dağlara... Yolsuz köylere, susuz köylere, ışıksız köylere... Utanarak!..

KON YAYINLARI SUNAR

TARİH BOYUNCA TÜRK KAVİMLERİ VE KÜRTLER

—Tarihin başlangıcından zamanımıza kadar, her yönüyle KÜRTLER...
—KÜRTLER hakkında bugüne kadar ileri sürülen görüşlerin eleştirisi...
—ZAZALAR ve ALEVİLER hakkında geniş bilgi.
—Doğudaki bütün KÜRT AŞİRETLERİ'nin tarihi kökenleri...
—Kürtler'de Örf ve Adetler, yaradılış inancı, iyi ve kötü ruhlar, totemizm, mezarlar, ziyaretler, bayramlar, dağ kutsallığı, kutsal sular, kaynaklar, ırmaklar, Samanî inanışlar, Kara Çarşamba, Ergenekon Efsanesi...
—KÜRTÇE'nin Hint-Avrupa dil gurubundan olmadığının gerçeği.
—Türkiye'de ilk defa tam ve gerçek bilgiler
—430 Sayfa, büyük boy. Fiyat: 100 TL
—Ödemeli gönderilir. İsteme Adresi: Kon Yayınları, P. K. -81 Maltepe-ANKARA

Belgelerle Kürt Aşiretleri ve Menşei

EDİP YAVUZ

Türkiye Kürtlerini Kurmanç ve Zaza olmak üzere iki bölümde toplayabiliriz. Her bölüm de yine kendi arasında çeşitli âşiretlere,oymaklara ayrılmış durumdadır. Kurmanç kolu, "Mil" ve "Zil" diye iki bölümde incelenebilir. Zaza(Guran/Korhan) kolu ise, (Varto Tarihi'ne göre)Dümbeli-Yezidi-Zaza olarak üçe bölünmektedir.

Van Târihi(s. 43)de bu MİL ve ZİL ayrılmasını gösterdiği gibi Dr. Friç de;"Memaliki Osmaniye ile Azerbaycan havalisinde bulunan Kürt-Zeban(Kurmanç) şubesine mensûb aşiretlerin kısm-ı âzamı ZİLÂN (Ziller) ve MİLÂN (Miller) ünvanı ile iki büyük şubeye ayrıldığı hâlde ŞEREFNÂME'de bu ciheti meskût bırakılarak ZİLÂN VE MİLÂN aşiretleri tâli zümreler arasında gösterilmiştir." (Dr. Friç, Kürtler, s. 45)denilmektedir.

ŞEREFNÂME'nin burada MİL ve ZİL oymaklarına onur tanımamak ve bütün Kürtleri kendi etrafında toplamak amacını güttüğü sanılmaktadır. Nitekim bütün Kürt âşiretlerinin Diyarbakır ve Doğu Bayazıt merkezlerinden etrafa yayıldıklarını iddia etmesini de Dr. Friç, "Şerefname sâhibi kendi hükûmetinin kuvvetini göstermek ve Kürtleri bu muhite mütevecih edebilmek için Diyarbakır-Doğu Bayazıt merkezini zikretmiştir" diyor. V. Minorsky de (İslâm Ansiklopesi s. 1091); "Bilhâssa şimâlde ve Garpte yayılmış olan diğer bir efsaneye göre Kürtler eskiden Milân ve Zilân diye iki kısma ayrılmış idi. Bunlardan birincileri Arabistan'dan ikincileri Şarktan gelmiştir."demektedir.

Milân ve Zilân oymakları, her biri 12 olmak üzere, başlıca 24 büyük oymağa ayrılmakta(Tıpkı Oğuzların 24 boyu gibi) ve bunlar da yine irili ufaklı çeşitli adlar altında anılan küçük oymaklara,daha doğrusu obalara ayrılmaktadırlar. Önce Milan'ları, sonra Zilan'ları ve daha sonra da Zaza'ları sırasıyla inceliyelim.

1-MİLAN(MİL'LER)TOPLULUĞU OYMAKLARI

Bu guruba dâhil edilen oymakların isimleri şunlardır: 1-Milli Oymağı-2-Berezan/Berzan(Barzaniler/Barzanlılar) oymağı, 3-Cıbranlı Oymağı 4-Karakeçili Oymağı, 5-Zırkan oymağı, 6-Sipkan(Sipki) oymağı 7-Karabaş Oymağı, 8-Şeyhan(Şıhan/Şeyhlu) Oymağı, 9- Sidanlı (Şitanlı/Seydanlı) Oymağı, 10, Huytu Oymağı,11-Şigo Oymağı, 12-Hasenanlı'lar Oymağı.

1-MİLLİ AŞİRETİ:

Maspero, N. Adontz,Wels'in târihleri ile Kars ve Diyarbakır Târihlerinde; Milit, Militen, Melet, Meldi diye çeşitli şekillerde adlandırılan bu aşiret; bugün "Mil" "Milan" şeklinde hâlâ geniş bir aşiret topluluğunun adıdır. Bu bakımdan bu "Mil" konusu üzerinde dikkatle durmak îcab eder.

Milit, Mil sözünün "T"li çoğulu olduğu gibi "Melet" de "Mel" sözünün yine "T"li çoğuludur. "Milit" "Melet" adları, her ikisi de Malatya'ya verilen adlar olduğundan aralarında ses değişikliğinin bir fark yaratmadığı anlaşılmaktadır. "Meldi" sözü , de, "Melidu"nun kısalmış hâlidir. "Meli" sözündeki "İ" nisbet eki olduğu gibi (DU) da memleket gösteren bir ektir.

Târihin "Milit"lerini de bugünkü "Miller"in yaşadığı yerlerde buluyoruz. Bugün "MİL"adını, "Milân"ların bulunduğu Urfa, Harran bölgelerinde; "Milli" şeklinde köy adını, Tunceli'nin Kalan kazasında; "Mil Uşağı" adını saklayan, köy adını da Baskil'de görmekteyiz.

"Milan" Şeklindeki çoğul hâli; Elesgirt, Tutak, Kızıltepe, Özalp ilçelerinde, "Miller" anlamına "Milan" hâli de Eruh'da köy adıdır. "Milikân" (Millilerin yeri); Ağrı, Kulp, Kozluk, Kozalan, Eruh ilçelerinde; "Milyan" lı şekli de Erzincan ve Pazarcık köylerinde bulunmaktadır.

Görülüyor ki; bunların bazıları Türkçe, bazıları da Farsça kurallara göre ek almışlardır.

Minorsky'nin İslam Ansiklopedisindeki "KÜRTLER" yazısında,bunların Arabistan'dan geldikleri yolundaki söylenti, her hâlde adının "Millet" kelimesinden türediği düşüncesinden ileri gelmiş olsa gerektir. "Millet "sözünün Arapça oluşu Milli Aşireti'nin de Arap olması sanısını ortaya çıkarmıştır. Halbûkî Osmanlı arşivlerinden derlenmiş olan "Anadolu'da Türk Aşiretleri" isimli eserde, hicrî 991 yılında bunların Alaiye Sancağında Miltan (Militan) Karayörük taifesi olarak adlandırıldıklarını görmekteyiz.

Nitekim ileride de açıklanacağı gibi Millilere bağlı Barazi (Barzan) âşireti de Edremit'te bugün yine bir yörük oymağıdır. Bunlardan Cibirlilerin de Teke Sancağından gelme oldukları yine bu âşirete bağlı Karakeçili aşiretinin de Teke Sancağı yörüklerinden olduğu, hicrî 975 târihli fermanda belirtilmiştir. Görülüyor ki, bunların Arap olması düşüncesi hiçbir esasa dayanmayan bir yakıştırmadan başka birşey değildir.

Kelimenin özü olan "Mil" Türkçedir, ve yine Türkçe "Li" edatı alarak "MİLLİ" olmuştur. Nitekim Farsça çoğul edatı olan "Milan" "Miller" anlamına olduğu gibi, eski Türkçedeki "T" çoğulu edatını alan "Milit"te yine "Miller" demektir. Arapça'da "Mil" demir,çubuk anlamına gelirse de, Türkçe'de dere ve çayların sürüklediği ince ve verimli toprak anlamınadır. Bunların başşehri "Militen" (Milit) yani Malatya olduğuna göre Fırat vadisinin Milli toprakları ile ilgisi daha yakındır.

MİL topluluğuna giren âşiretler incelenirken, bunlar hakkında daha geniş bilgi verileceğinden tekrarlara yer vermemek için üzerinde daha fazla durmayacağız.

2-BEREZAN(BARZANİLER BARZANLILAR) AŞİRETİ

Mil Topluluğundan gösterilen Berzan (Barzan) Aşireti'nin birçok eserlerde ayrı ayrı adlandırıldığı görülmekte ve belki de bu ayrılık, bulundukları yere göre şive farkı olarak ortaya çıkmaktadır;

Berazi, Barzi, Barzini,Barzikâni, Baris, Barisan, Barshan,Barzan,Barsgan şekillerinde görülen bu âşiretin büyük ve köklü bir âşiret olduğu ilk bakışta göze çarpmaktadır.

Bugün Irak'ta Kürt muhtariyeti için çarpışanların başına geçen Barzan Aşireti üzerinde bir parça fazla durmak, tezimizin ne kadar kuvvetli olduğunu göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

İlk önce adı üzerinde duralım; Bu çeşitli söylenişlerin toplandıkları kök söz "BARS"tır. Divan-ı Lügat-üt Türk'de (Dizin s. 70), "Pars" demektir. Aynı zamanda 12'li Türk takvimindeki yıllardan birinin de adıdır. Bu söz Farsça çoğul edatı olan "AN" ekini alarak BARS-AN olabileceği gibi yine Divan-ı Lügat-üt Türk'de(Dizin 832,-833) "BARSGAN, Afrasyab (yani Alp Er Tunga)nın oğlunun adı, bu adamın kurduğu şehrin adı ve bir kavmin adıdır." denilmektedir.

Bahadır Han Şeçere-i İşaiyesinde ise; Oğuz Han Oğlu AYHAN'ın "BARİS" isimli bir oğlu gösterildiğine göre, BARSHAN'ların bu Baris-Han'a bağlı bir oymak (âşiret) olduğu da açıklanmış olur. Türk hakanları arasında "BARS"adı çoktur, Hazar hakanlarından Salip Han'ın yerine geçen oğlu PARS HAN ile Mısır kölemenlerinden BAYBARS,Samiriye hükûmetinin kurucusu Samir Han'ın yerine geçen oğlu BARS HAN Orhun kitâbelerinde adı geçen BARS BEG yine Houtsman'ın Glossarında Uygur Yazıtlarında adı geçen BARS BOĞA nihayet bunlardan birer misâldir. BARS ile BARZ aynı şeylerdir. Zira S-Z ses değişimi her vakit yapılmaktadır. BARZ-AN bunun Farsça çoğullu adıdır.Türkçesi BARSGAN olduğunu Divan-ı Lügat-üt Türk belirtmiştir.

Zeki Velidi Togan, "Umumî Türk Târihine Giriş" isimli eserinde (s.145 146) "BARSGAN"ları şu şekilde açıklamaktadır:"Gazneviler Devleti'nin kurucusu Sübek Tegin(Sübek: Türkçe asker beyi, yani ordu zabiti anlamındadır): Acem müellifleri tarafından verilen her türlü Nesepnâmelerin yanında onun kendisi tarafından Ebul Feth Bustiye imlâ edilen malûmat daha mühimdir. Sübek Tegin'in dediğine göre bunlar Isığ göl civarında yaşayan BARSGAN Türklerindendir.Babası Çok isminde bir bahadırmış. Aileleri, Çok'un avda bulunduğu bir günde komşuları olan Tokhsi Türklerinin taarruzuna uğrayıp 12 yaşında olan oğlu Sübek Tegi götürülmüş 4 sene bu Tokhsiler'de esarette kaldıktan sonra Taşkent'e getirilerek Samanoğulları'na satılmıştır."

Sübek Tegin'in BARSGAN'lı olduğu diğer kaynaklarca da kaydedilmiştir. Babası Oğuznâme'de olduğu gibi Cok Kara Berçken Bin Kara Arslan olarak kaydedilmiştir.

Bu suretle BARS, BARİS veya BARSGAN şeklinde söylenişler BARZANLILAR'ın her haliyle bir Türk aşireti olduğunu açıkça göstermektedir.

Şimdi; Isığ Göl'den Gurşistan'a oradan Hind'e ve İran'a,oradan da Doğu Anadolu'ya kadar yayılan BARSGAN ve sonraları BARZAN veya BARZAN denilen bu oymağın gerçek benliğini kavrayabilmek için yayıldığı alanlarda, bıraktığı anılardan izliyelim.

BARZAN'ların bir zamanlar Isığ Göl çevresinde oturdukları,Sübek Tegin'in hâtıralarından anlaşılmaktadır. Kürt İlhan Devleti de bu gölün Kuzeydoğusunda Alagöl'e yakın, Ulukem çevrelerinde bunlara komşu idi. Nitekim burada Alagöl'ün doğusunda bir de Kürte kasabası bulunmaktadır. Kürt Elhan(İlhan) larının Türkçe konuştukları, bıraktıkları yazılardan anlaşıldığına göre bunların da orada Türkçe konuştuklarından hiç şüphe yoktur. BARSGAN'lı Sübek Tegin çağında veya daha önce Hindistan'a kadar da uzandıklarını bugün Ganj nehri üzerinde Dinaypur batısında ve İngiliz pazarının güney-batısındaki BARSOVA'dan anlamaktayız. (Bak Stielers Hand-Atlas).

Macarlar arasındaki Kürt oymağının hatıralarını saklayan aynı bölgede BARZ, BARSYS,BERESAN adları ile de karşılaşmaktayız ve işin enteresan tarafı BARS kasabasının hemen kuzeyinde bir de TURCSEK kasabası adıyle Türkleri de bulmaktayız. Slovakyadan gelerek şimdiki Macar sınırında Tuna'ya karışan Gran(Guran) nehrinin üzerinde sınır yakınından başlayarak bu nehrin doğusunda Kürt,bunun kuzey doğusunda nehir üzerinde BARS, bunun da kuzey-doğusunda yine nehir üzerinde BARS-SEKLENO, bunun hemen kuzeyinde yine BARS ve onunda kuzeyinde TURCSEK sıralanmaktadır.Türk Kürt, Bars, Guran oymaklarının yanyana sıra ile dizilmesi, bunların bir tesadüf olmadığını bize açıklar durumundadır. (Aynı Atlas)

BERESAN şekline kuzey Kafkasya'da Azak denizine dökülen Beysu üzerindeki bir kasabanın adına da rastlamaktayız. Beysuyu adını da bu nehire onların verdiği sanılır.Şehrin adı Rus istilâsından sonra BERESANSK kılığına girmiştir. Fakat Karadeniz kuzeyinde Ocak şehrinin yanı başındaki limanın adı da BERESAN'dır. Hattâ Kapu dedikleri yerin de adı yine BERESAN'dır. Ocak şehrinin adı,Ruslar'dan sonra bir "OF" eki alarak OÇAKOF olmuştur. Demek oluyor ki, buraya da "Ocak" adını, BARS'lar vermişlerdir..

BARSYS şekli, Karpatlar doğusunda TARNAPOL eyaleti içinde "Buczacz" (Bucak) şehri batısındadır. Burada da "BUCAK" adını bu BARS'ların verdiği anlaşılmaktadır. Görülüyor ki, bu istilâ henüz Farslaşmadan çok eskiden Sümerler, Elamlar, Akadlar akını zamanlarında veya az sonra Hindukuş dağları, Elburuz dağları, Kafkas dağları yoluyla Karadeniz'e çıkan akınlardandır. Yahutta Hunlar istilâsında ORTA-ASYA'dan İran'a uğramadan gelen bir akınla buralara yerleşmişlerdir. Gerçi İran'da da bu adlara rastlanmaktadır. Bu da herhalde bunların güneyden gelen bir kolu olsa gerektir.

(Devamı var)

KON YAYINLARI

KÜRTLER'İN MENŞEİNE IŞIK TUTAN BİR ESER DAHA SUNUYORUZ

KÜRT MESELESİ

YETKİLİ BİR KALEMDEN,
YAZILIŞ TARİHİ:1933

ÇIKIYOR

BİR GÜN GELECEK...

ÇOK UZAK..
ÇOK UZAK BİR GÜN GELECEK..
BİR GÜN GELECEK..
ÇOK YAKIN BİR GÜN GELECEK..
O GÜN YARINDAN YAKIN.
O GÜN YÜZYILLARDAN UZAK..
AMA O BÜYÜK GÜN,
MUHAKKAK GELECEK..-

O GÜN BİR NUR TOPU GİBİ,
BU UZUN GECELERİN SABAHINDA
IŞIK IŞIK DOĞACAK..

O GÜN
NAL ŞAKIRTILARIYLA,
FIRTINA UĞULTULARIYLA,
SİLÂH SESLERİ İLE
GELECEK,..

O GÜN
GÜLÜN TOMURCUĞUNDA,
RÜZGÂR FISILTISINDA,
MAVZER IŞILTISINDA

O GÜN ÖNÜMÜZDE
O GÜN HERŞEYİMİZDE...

BÜYÜ BOZULACAK
KOZA AÇILACAK
RUHUMUZUN VOLKANI
KONUŞMAĞA BAŞLAYACAK

BU İHTİYAR DÜNYA ASIRLAR BOYU,
YİNE BÖYLE DÖNECEK.

YA BEN,
YA ÇOCUĞUM,
YAHUT TORUNUM,
O GÜNÜ KARŞILAYACAK.

O GÜN BOŞANAN BİR OK
O GÜN DOLU BİR YELKEN
O GÜN OLGUNLAŞMIŞ BİR BAŞAK
O GÜN YOLDA BİR MEKTUP
O GÜN TELGRAF TELLERİNDE HABER...

MÜJDE ONDA, HAYAT ONDA, NECAT ONDA..

O GÜN
O BÜYÜK GÜN
O KUTLU GÜN
BİR GÜN GELECEK...

KON

Aylık Siyasî Gazete. Sahibi: Abdurrahman ÖNCEL. Sorumlu Müdür: Ali İhsan BACALAN. Genel Yayın Müdürü: Hayri BAŞBUĞ. Haberleşme Adresi: P. K. 81, Maltepe ANKARA. Yıllık Abone Bedeli: 120 TL. Dış ülkelere iki katı. Dizgi, Pikaj, Montaj: BAŞAK OFSET. Basıldığı yer: Dünya VEB Ofset Tesisleri, Balgat ANKARA.